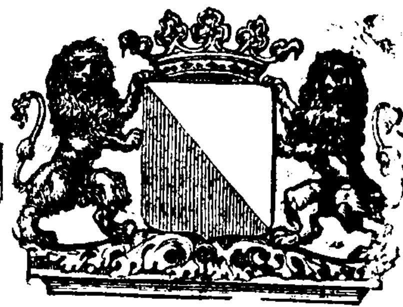
A°. 1862. N°. 307.

ZATURDAG 27 DECEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

De persoon van *Johannes Hermanus van de Vegt* geboren te Opsterland, den 12. April 1848, zoon van *Hendrik* en *Sjoerdje Gerbens Brouwer*, wordt opgeroepen om zich onverwijld aan te melden aan het Bureau der Nationale Militie ten Stadhuize.

Utrecht, den 27. Dec. 1862.

De Secretaris der stad Utrecht
H. G. RöMER.

UTRECHT, Zaturdag 27 December.

De beide laatste dagen hebben niet veel nieuws aangebragt, maar elke dag levert toch zijn kontingent, zoodat wij heden meer dan ooit plaatsruimte tekort komen. Wij moeten dan ook in dit overzigt slechts even zaâmvatten, wat het buitenland ons aan nieuws aanbrengt.

De paus is ongesteld, maar heeft eenige hervormingen in het Romeinsch bewind beraamd, wier waarde men eerst zal kunnen beoordeelen, als ze in haar geheel bekend zijn, maar waarvan men het gewigt niet hoog mag stellen, vooral niet nadat de *Const.* zelf zegt, dat men best zal doen. de verwezenlijking der nieuwe beloften af te wachten. — Te Turijn was er tusschen de ministers eenig verschil gerezen, omtrent de houding, tegenover Frankrijk aan te nemen ten opzigte der Fransch-Roomsche politiek; er is echter bepaald, die zaak niet dadelijk in behandeling te nemen, om nu reeds geene verwikkelingen in den ministerraad te bekomen.

De weigering van prins *Alfred* en van den koning van Portugal om den Griekschen troon te aanvaarden, verwekt ongeregeldheden, te Athene en op andere plaatsen; de onzekerheid der toekomst werkt zeer ongunstig op de gemoederen. Men stelt nu weder den graaf *van Vlaanderen* op den voorgrond, ofschoon koning *Leopold* weinig lust heeft in den troon voor zijn zoon. Over den afstand van de Jon. eilanden blijft men veel spreken; de voorwaarden, daaraan verbonden blijven: behoud van 't monarchale stelsel in Griekenland en keus van een vorst, die Engeland welgevallig is. En Engeland verstaat zich met de andere twee grootmagten; de vrije keus der Grieken blijft dus niet zoo geheel vrij.

Tusschen Parijs en Madrid is het tot geene botsing gekomen in de Mexik. zaak, maar de verhouding is toch minder vriendschappelijk.

In Zweden is het voorstel gedaan de troonsopvolging aan prinses *Louise* te waarborgen; dit plan vindt in de Skandinavische rijken veel sijmpathie, omdat men eene bijeenvoeging der 3 rijken tracht te verzekeren, waartoe de 12jarige prinses met den 20jarigen zoon van prins *Christiaan* van Denemarken zou in 't huwelijk treden. Te Koppenhage zou men in die vereeniging eene nieuwe kracht tegen Duitschland erlangen, ofschoon men meent, dat de Bond nu toch wel tot geene militaire maatregelen zal overgaan, nu ten opzigte van Holstein koncessiën zijn gedaan.

Uit Amerika is weder berigt, dat het Noordel. leger is geslagen; *Burnside* brengt dus der Unie het geluk nog niet aan. De veldslag bij Frederiksburg moet verwoed zijn geweest; van de Zuidel. sneuvelden 2 generaals; van de Noordel. werden 5 generaals verwond.

De sinds Woensdag j.l. ontvangen **Telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Athene, 20 *December.* De stemming is ten einde gebragt. Algemeen is men van oordeel, dat men de keus van prins *Alfred* niet moet opgeven en dat de zwarigheden, die tegen zijne kandidatuur bestaan, eindelijk wel overwonnen zullen worden.

Petersburg, Woensdag. Het *Journ. de St Pétersburg* van heden behelst eene cirkulaire van den 14. dezer, door vorst *Gortschakoff* gerigt aan onze gezanten te Parijs en te Londen, waarbij deze gelast worden te verklaren, dat Rusland niet denkt aan de kandidatuur van den hertog *van Leuchtenberg* voor den Griekschen troon. Het Eng. goevernement, zegt het blad, had met die verklaring genoegen genomen en aan den Russ. gezant op diens voorstel verklaard, bereid te zijn eene wederkeerige verpligting op zich te nemen, waarna den 4. December door lord *Russell* en baron *von Brunnow* eene nota onderteekend is, in welke, met herinnering aan de verpligting tot uitsluiting van iederen kandidaat, behoorende tot de familie der beschermende mogendheden, gekonstateerd wordt, dat de eventuele keuze van prins *Alfred* of van den hertog *van Leuchtenberg*, als niet geschied te beschouwen is; terwijl Frankrijk wordt uitgenoodigd zich bij die verpligting aan te sluiten. Hetzelfde dagblad logenstraft het berigt door de *Nord* gegeven, volgens hetwelk de beschermende mogendheden verlangen, het artikel der Grieksche konstitutie te doen vervallen, waarbij is bepaald dat de soeverein, die de kroon aanvaardt, verpligt is het Grieksche geloof te omhelzen.

Madrid, Woensdag. Ten onregte is berigt dat de heer *Barrot*, Fransch gezant, het voorstel heeft gedaan tot het sluiten van een nieuwe overeenkomst tusschen Spanje en Frankrijk, over de mexikaansche aangelegenheden.

De senaat heeft zijne werkzaamheden gestaakt.

Turijn, Woensdag. Garibaldi is eergisteren op Caprera aangekomen.

De koningin van Portugal heeft den Portugeschen gezant belast met het overbrengen van hare dankzegging aan de burgers van Rome, voor het door dezen aan haar gezonden bruidsgeschenk.

De nieuwe Pruissische gezant, de generaal *v. Willisen*, is alhier aangekomen. Het gerucht, als zou de heer *Nigra* zijn post te Parijs verlaten en door *Lamarmora* vervangen worden, voor wien de heer *Ricasoli* te Napels in de plaats zou komen, is, volgens de *Opinione*, van grond ontbloot.

Petersburg, Donderdag. Het *Journal de Saint-Pétersburg* beantwoordt heden de *France* en de *Opinion Nationale*, en zegt o. a.: »Deze twee bladen hebben ons een ongerijmdheid toegedicht. Wij hebben willen te kennen geven, dat, indien Engeland de vrijheid heeft om van het protektoraat af te zien, alleen Europa bevoegd en geregtigd zou wezen om te beslissen over het verdere lot der Ionische eilanden, en dit wel op grond van dezelfde overwegingen van algemeen belang, die eertijds hebben doen besluiten het protektoraat aan Engeland toe te vertrouwen. Overigens heeft het Engelsch bewind zich met deze leer vereenigd, door van de zaak kennis te geven aan de mogendheden die de overeenkomst van 1815 hebben onderteekend of later er bij zijn toegetreden."

Rome, Donderdag. De paus is bij de kerkelijke plegtigheid van het Vatikaan niet tegenwoordig geweest. Zijne ongesteldheid is echter niet van ernstigen aard, want hij was in staat de leden van het korps diplomatiek elk afzonderlijk te ontvangen.

Marseille, Donderdag. Uit Athene dd. 19. Eene Londensche depeche is aangeplakt en in de bladen opgenomen, betrekkelijk den afstand der Jonische eilanden, onder voorwaarde dat Griekenland vervulle de beloften, vervat in de eerste proklamatie van het voorloopig bewind betrekkelijk de handhaving der traktaten, en eenen soeverein kieze die H. M. van Groot-Brittannië welgevallig is.

Uit Konstantinopel berigt men van den 18: Het meerendeel der besluiten van den ministerraad is door den sultan verworpen. *Fuad* wordt noode tot den sultan toegelaten. Hij blijft alleen aan om de zaak der bank te beëindigen. Ook de Capudan-bassa zou vervangen worden. Men mompelt van een *coup d'état.* In den Bosphorus en op de Zwarte zee heerschte een schrikbarende storm. Konstantinopel is in een digt sneeuwkleed gehuld.

Triest, Vrijdag. De Grieksche min. van buitenl. zaken heeft het door hem gegeven ontslag weder ingetrokken.

De Grieken te Smirna hebben zich eenstemmig verklaard voor prins *Alfred* van Engeland als koning van Griekenland.

Turijn, Vrijdag. De rooverhoofdman *Cuccito* is op de grenzen van den pauselijken Staat gearresteerd en naar Santa Maria getransporteerd.

Parijs, Vrijdag. De kardinaal *Morlot* ligt op het uiterste. Het sakrament der stervenden is hem reeds toegediend. In de kerken worden openbare gebeden voor hem gedaan. De paus heeft hem zijnen zegen gezonden.

Volgens *la France* heeft graaf *Rechberg* den pauselijken nuntius zijn genoegen betuigd over de door de pauselijke regering voorgenomen hervormingen.

Athene, Donderdag.

Lord *Elliot* is hier aangekomen. Een partikulier telegram meldt, dat dom *Fernando* van Portugal geweigerd heeft de kroon te aanvaarden. De ongewisheid omtrent den toekomstigen koning veroorzaakt nog al ongerustheid. In Messenië vinden rooverijen plaats, en ook in Argo's en Nauplia is het niet pluis. De regering neemt maatregelen tot herstel der orde. *Koronkos* is tot chef der nationale garde benoemd.

NieuwYork, 17 *Dec.*

Burnside heeft met zijn leger Frederiksburg ontruimd en is de Rappahannoc weêr overgetrokken. De veldslag van den 13. was een algemeene en eindigde met de nederlaag der noordelijken.

Gister avond zijn de beraadslagingen in de Eerste Kamer over de begr. van buitenl. zaken, met zooveel warmte gevoerd, geëindigd met de aanneming van het hoofdstuk met 21 tegen 13 st. Behalve de tegenstemmende leden, waren er, die tegen de opheffing der missie te Stockholm zich verklaarden, maar die daarom de begr. niet wilden afstemmen; ten slotte verklaarde buitendien de min. van buitenl. zaken, dat die opheffing geschiedde met 's konings toestemming en dat ook in Wurtemberg en Weimar geene missiën bestonden. Of het mengen van Z. M.'s naam in de diskussie door den heer *de Kempenaer* en het antwoord door den minister daarop vervolgens gegeven moet worden afgekeurd, wij voor ons gelooven het. De minister handelt als raadsman des konings, maar Z. M.'s bijzonder gevoelen mag door hem niet ter sprake gebragt worden; hij staat tegenover de vertegenwoordigers als verantwoordelijk minister, de toestemming des konings tot welke handeling ook, kan in een konstitutionelen staat de verantwoordelijkheid des ministers verminderen noch opheffen en de minister van buitenl. zaken, lid van 't ministerie *Thorbecke* schijnt ook hier weder een misstap te hebben gedaan, vroeger teregt door de oppositie, thans regerende partij, bij anderen gewraakt.

Daarna zijn ook de begrootingen voor de administratie der beide eerediensten en voor 't dep. Justicie aangenomen. Heden behandeling van binnenl. zaken.

Het korte verslag der zitting van Woensdag en Vrijdag morgen vindt men in 't bijvoegsel.

— Z. M. heeft benoemd tot burgem. der gem. Laren *W. Velthuysen.*

— Z. M. heeft jhr. mr. *M. M. van Asch van Wijck*, adj.-sekr. bij het Munt-koll., aangewezen om gedurende 1863, in geval van afwezigheid van een der leden van het Muntkoll., dien plaats te vervullen.

— Men verneemt dat, in plaats van den overleden Staatsraad *J. J. van Stralen*, Z. M. de Koning den heer baron *van Doorn van Westkapelle* aan de thesaurie des konings heeft toegevoegd.

— Uit Parijs schrijft men, dat H. M. de koningin meter zal zijn van het zoontje van prins *Napoleon.*

*— Men deelt ons mede:

»Men vermoedt dat de herbenoemingen van burgemeesters niet zoo talrijk zullen zijn, als wel vroeger, en dit vermoeden zou worden gewettigd door eene korrespondentie ten aanzien dier herbenoemingen door den min. van binnenlandsche zaken met de kommissarissen des konings gevoerd."

— Onze Belgische korrespondent verzekert, d.d. 25 December, dat het Belgische Goevernement aan het Nederlandsche eene zeer scherpe en krachtige nota heeft doen toekomen over de kwestie van den afkoop van den Scheldetol. Het kabinet *Thorbecke* zou daarin ten krachtigste aangespoord, zoo al niet gesommeerd zijn, om van zijne eischen af te zien wilde het België niet nopen zich geheel aan de zaak te onttrekken en Nederland de zaak met de overige zeemogendheden, vooral met Engeland en Amerika, te laten afhandelen. *N. D. Dagbl.*

—Men verneemt, dat dezer dagen door den min. van just. (administratie Herv. eeredienst) op voordragt van de hoofdkommissie tot de zaken der Israëlieten, is gearresteerd een nieuw reglement op examina der Israëlitiesche godgeleerden, waardoor zoowel in het theologische als in het maatschappelijke uitgebreider kundigheden van aanstaande geestelijken worden gevorderd. *Isr. W.*

— Het kostbare dok te Nieuwe Diep schijnt thans reddeloos verloren te worden geacht, en het verdere geld dat men er aan zou willen besteden, zou, naar beweerd wordt, geheel weggeworpen zijn. Nu het er zoo mede staat begint men elkander te verhalen, dat de aannemers voor een half miljoen meer het werk voor hun »eigen" risiko hadden willen uitvoeren, doch dan naar een ander plan, geheel anders dan het nu gevolgde, hetwelk zulke slechte uitkomsten heeft gegeven. *Middelb. Ct.*

*— Sinds de laatste ongunstige tijdingen uit Suriname is weder het nut gebleken, dat vooral het korps mariniers aanbiedt; immers is nu reeds een detachement dier troepen onder bevel van kapt. *Tuning* en de luits. *Stein Parvé, de Gelder* en *Zaal* per **Landbouw** naar de W.-Indië vertrokken, nadat dat vaartuig nog 12,000 scherpe patronen en 200 pd. kruid had geladen. Na het vertrek dezer 1. komp. kunnen er meerdere worden gezonden; maar het korps is zeker niet sterk genoeg voor de behoefte, die zich in onze koloniën kan doen gevoelen, naar zoo goed geoefende, gekleede en gewapende troepen als de mariniers zijn, wier naam in Oost en West als uitstekende soldaten is gevestigd, en die, voor een groot deel geakklimatiseerd, dadelijk de meest belangrijke diensten kunnen bewijzen.

Als men daarbij in 't oog houdt, dat een marinier bij de werving slechts *f* 30 à *f* 40 kost, terwijl voor een vrijwilliger *f* 120 aan handgeld wordt betaald, dan is het te meer onverklaarbaar, dat de sinds lang aangekondigde uitbreiding van het korps Mariniers, die ook door de vertegenwoordiging meermalen ter sprake is gebragt, in 't belang der verdediging onzer Overzeesche bezittingen nog niet is verwezenlijkt.

— In de eerste helft van de maand Januarij e. k. zullen van het N. Diep naar O. I. vertrekken, met het schip **Nieuw-Holland**, de 2. luits. *B. Lamberts, W. Broese, L. C. F. Duguiesen* en *M. B. van Slee*.

— Te Vlissingen is de luit. t./z. *Kroef* als adj. bij den schout bij nacht, direkteur der marine, vervangen door luit. t./z. jhr. *de Stuers*.

— De raad van Leiden heeft den heer *Cornelissen* benoemd tot 2. praec. van de Lat. school, en den heer *Kauffman* toegestaan 2 publikatie-huisjes op te rigten. — Door den raad van Breda is gelijk verlof aan den heer *Kauffman* verleend.

— De raad van Middelburg heeft eene belasting ingesteld op de vloeibare lichtstoffen, als de lampolie, die met $2\frac{1}{2}$ ct. per kan is belast.

— De raad van Haarlem heeft het plan van den hr. *Zocher* tot bebouwing van de Koekamp goedgekeurd.

*— De aanbesteding van de leverancie van het munitiebrood ten behoeve van de militairen in de garnizoensplaatsen, alwaar het niet uit militaire bakkerijen wordt ontvangen, is over 1863 per ration van 75 looden, als volgt: te Neuzen 6^{78}, Zutphen 6^{96}, Doesburg 7^{22}, Naarden 7^{41}, Geertruidenberg 7^{48}, Assen 7^{50}, Roermond 7^{99}, Breskens 8^{30}, fort Bath 9, Willemstad 9^{10}, Hellevoetsluis 9^{48}, Zwolle 9^{49}, Sluis 9^{95}, Heusden 9^{98}, Delfzijl 10, den Helder 10^{15}, Dordrecht 10^{50}, Brielle 11 cents.

*— De Arrondissements-Regtbank te dezer stede heeft laatstleden woensdag eene beslissing gegeven in de procedure, door de Nederlandsche Centraal-Spoorweg-Maatschappij bij 1 exploit van dagvaarding aangelegd tegen alle grondeigenaren en erfpachters in dit arrondissement, met wie zij geene overeenkomsten tot minnelijken afstand hunner gronden en eigendommen had kunnen tot stand krijgen.

De wet op de onteigening ten algemeenen nutte van 28 Augustus 1851, Staatsbl. No. 125, bepaalt: »dat de onteigening van al de binnen het regtsgebied derzelfde regtbank gelegen eigendommen *te »gelijker tijd* moet worden gevraagd, op straffe van veroordeeling der onteigenende partij in al de kosten van de gedingen »over later aangevraagde ont»eigeningen gevoerd", en de spoorwegdirektie had, op grond van die bepaling, begrepen: dat alzoo tegen alle belanghebbenden bij *ééne* introduktive akte moest worden geageerd.

De regtbank heeft bij voormeld vonnis dit echter anders begrepen. Hij achtte het kollektief dagvaarden van personen, die verschillende belangen hadden, ter zake van onteigening van verschillenden grondeigendom, informeel, en in strijd zoówel met de algemeene wet op de manier van procederen als met de hier van toepassing zijnde speciale wet op de onteigening; vernietigde dierhalve de gedane dagvaarding en verklaarde de Centraal-Spoorweg-Maatschappij niet ontvankelijk in haren in voege gedanen eisch, met veroordeeling derzelve in de kosten.

De verschenen gedaagden hadden van deze niet-ontvankelijkheid geen middel van verdediging gemaakt, doch bij *onderscheidene* konklusiën summierlijk ieder hunne gronden van bezwaar opgegeven.

De regtbank nam aan, dat de woorden *te gelijker tijd* niet bedoelden: bij één en hetzelfde exploit, maar tegen ééne en dezelfde teregtzitting, en dat voor ieder te onteigenen grondeigendom eene afzonderlijke procedure moet worden aangevangen, tenzij van meerdere grondstukken één en dezelfde persoon eigenaar is; — *m. a. w.* dat, ten aanzien van de wijze van dagvaarding, de gewone regelen van regtspleging moeten worden gevolgd.

Bij de reeds aangevangen procedures over onteigening ook elders en de spoedig te wachten gedingen van dezen aard voor de staatsspoorwegen in ons land, is het zeker niet onbelangrijk van deze uitspraak onzer regtbank, die wij vernemen dat breedvoerig is gemotiveerd, hier met een woord melding te maken.

Wij weten nog niet, of de spoorweg-maatschappij in dit vonnis zal berusten.

*— Den 23 Dec. heeft de regtbank te Nijmegen uitspraak gedaan in de bekende zaak van het door den aartsbisschop van Utrecht in 1857 aangestelde R. K. armbestuur tegen de feitelijke nog fungerende leden van het vroegere parochiale armbestuur, dat in 1826 is tot stand gekomen. De eisch strekte tot het doen van rekening en tot afgifte van de goederen en kapitalen, welke de gedaagden in voormelde kwaliteit onder hun beheer hebben, en hij steunde op art. 48 van het Reglement voor de Besturen der Parochiale en andere instellingen van liefdadigheid, in 1855 door Msgr. *Zwijsen* vastgesteld, en waarin als overgangsmaatregel wordt bepaald, dat met het in werking treden van het nieuwe reglement de vroegere reglementen en wijze van beheer ophouden van kracht te zijn, terwijl te gelijkertijd de tot zoo lang bestaan hebbende armbesturen ontbonden worden behoudens hunne verpligting tot overgifte en verantwoording. De regtbank nu heeft dien eisch toegewezen en daarbij overwogen, dat de bisschop èn volgens het R. K. kerkregt èn krachtens de wet van 19 September 1853 de magt en de bevoegdheid heeft een reglement als het bedoelde uit te vaardigen, zoo dat het eischend armbestuur uit kracht van zijne aanstelling door genoemden kerkvoogd en de aan hetzelve opgedragen verpligtingen voldoende geregtigd is om de onderwerpelijke vordering in te stellen; en verder dat het gedaagde armbestuur niet kon worden beschouwd als *byzondere* katholieke instelling van weldadigheid, waarop art. 48 niet toepasselijk zoude zijn, vermits het door de tusschenkomst van de pastoors der vier parochiën in Nijmegen in 1826 is in het leven geroepen, terwijl het met toestemming van de geestelijkheid kollekten in de kerken is blijven doen en gelden bij de begrafenissen heeft geheven en het eindelijk, in 1847, zijn eigen reglement, aan de goedkeuring der kerkelijke overheid heeft onderworpen, uit al hetwelk volgt, dat het van den oorsprong af moet geacht worden, een kerkelijk armbestuur geweest te zijn. — Dit vonnis is verklaard uitvoerbaar bij voorraad.

— Omtrent de onheilen op de Eyerlandsche gronden kan niets met zekerheid gezegd worden; op de Vliehorst is veel drijfhout gevonden, van welke schepen is niet na te gaan.

Te Ameland hebben de laatste stormen overstrooming en daardoor groote schade veroorzaakt. Een vaartuig is er op de kust vergaan, maar de acht koppen sterke bemanning is met levensgevaar gered.

— Niet de Anna Jacobapolder; sedert 1847 door den majoor *Camp* ingedijkt, is dezer dagen geinundeerd, maar de daaraan grenzende kleine Willemspolder, die in 1858 werdt ingedijkt.

— Het heeft den koning behaagd, kwijtschelding van de straf des doods te verleenen aan *D. v. Heugten*, die door het prov. geregtshof van Noord-brabant, den 16. Oktober jl., daartoe werd veroordeeld, ter zake van moord op de 71jarige vrouw *J. M. Rovers* te Asten, gepleegd, zijnde die straf veranderd in tuchthuisstraf voor den tijd van 20 jaar.

— Bij de Nederd. Herv. gemeente te Rotterdam, is 't volgend drietal opgemaakt: dd. *F. Rauwenhoff*, te Zaltbommel; *N. H. de Graaf*, te Apeldoorn; en *H. G. Hager*, te Leiden.

— In het koloniaal militair invalidenhuis te Bronbeek is eene machinale luchtverwarming met luchtververschiug aangebragt, welke, tot dusver allezins beantwoordt aan het oogmerk. Door de luchtverversching kan er ten allen tijde een frissche luchtstroom in de verschillende lokaliteiten worden gebragt, ten gevolge waarvan gestadig een reine en gezonde atmospheer in het gebouw cirkuleert. Ook uit een ekonomisch oogpunt beveelt zich die machinale luchtverwarming zeer aan, daar ruim honderd zeventig kubiek ellen ruimte voor slechts één cent per uur verwarmd worden. *Arn. Ct.*

— De kanaalverbetering te Pekela is door den heer *Strating* aldaar aangenomen voor *f* 41,450.

*— Morgen avond ten half 6 ure zal de predikbeurt in de Domkerk worden waargenomen door ds. *H. E. Faure*, theol. doct. en pred. der St. Stephens Ned. Geref. gemeente aan de Kaapstad, en Donderdag morgen in de Nikolaïkerk door ds. *H Antink*, laatst pred. te Hoogcarspel. In de Wale. Kerk treedt zondag morgen ds. *Reville* van Rotterdam op.

— Volgens berigt uit Petersburg van 12 Dec., was de winter toen aldaar zoo gestreng als hij er in vele jaren niet geweest was. De thermometer teekende 20. beneden het vriespunt. De rivieren en de zee waren bevroren, maar men had er nog geene sneeuw.

WATERHOOGTE.

Rijnhoogte te Keulen 26 Dec. 8 v. 8 d.

Zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de avondzitting van gister Vrijdag verdedigde de heer *v. d. Heim* nader zijne meening dat de Grondwet toelaat dat de koning een kommissie benoemd ter verdediging van een traktaat, wanneer de regering die verdediging niet op zich kan nemen. Spr. betreurt het voorts dat de min. den naam des konings in de diskussie heeft gemengd. Spr. blijft bij zijne bewering dat het gelukkig is dat er eene Eerste Kamer bestaat, waar partijgeest zich in de Tweede Kamer om de reg. schaart, en daar slechts eene meerderheid wordt gevormd omdat er leden zijn, die tegen geenerlei regering oppositie willen voeren.

De heer *v. Beeck Vollenhoven* betreurt dat in deze diskussie meermalen gewezen is op handelingen der Tweede Kamer en zou het wenschelijk achten dat men elkander's opinie eerbiedigde en wederzijds geene verwijten gedaan werden.

De *Min. v. Buitenl. Zaken* verwijst ten aanzien der Maas-kwestie hoofdzakelijk naar het in de Tweede Kamer daarover verhandelde, en komt op tegen het verwijt van den naam des konings in de diskussie te hebben gemengd. Als men dit uit 's ministers woorden heeft kunnen opmaken, dan moet dit aan de improvisatie worden toegeschreven. Ten slotte ligt de Min. nader toe de kwestie betreffende Keur-Hessen.

De *Min. v. Binnenl. zaken* dankt den heer van *Beeck Vollenhoven* voor het gesprokene, en bestrijdt voorts de meening van den heer *v. d. Heim* dat de Eerste Kamer zou geroepen zijn de kroon tegen de regering te verdedigen. Niet de Eerste Kamer maar de regering is tot die verdediging geroepen.

Hierop worden de diskussien gesloten en het hoofdstuk *aangenomen* met 21 tegen 13 stemmen.

Tegen stemden de heeren Quintus, de Vos van Steenwijk, van Wessem, Huydecoper van Maarseveen, Boreel van Hogelanden, van Heeckeren van Wassenaer, van Rhemen van Rhemenshuizen, Taets van Amerongen van Natewisch, Schimmelpenninck van der Oije, van Nispen van Pannerden, van der Heim van Duyvendijke, Tonckens en de *Voorzitter*.

Daarna worden de diskussiën over de volgende hoofdstukken der begrooting voortgezet.

Oost-Indië.

Uit Java zijn tegelijker tijd ontvangen de berigten van 29 Okt. en 14 Nov.

Naar men verneemt, zal een der stoomschepen van de goevernements-marine, in verbinding met de maandelijksche mail der Fransche *Messageries Impériales*, bestemd worden, om brieven en passagiers van Batavia naar Singapore te vervoeren.

Namens president en direkteuren der Javasche bank is bekend gemaakt, dat bij besluit van den goev.-generaal van Nederl. Indië, dd. 24. Oktober, No. 1, krachtens magtiging des konings is goedgekeurd het besluit door de stemgeregtigde deelhebbers der bank, genomen in hunne vergadering van 24 Februarij jl. tot uitbreiding van het kapitaal met *f* 2,000,000. De regeling dier uitbreiding is ingevolge datzelfde besluit, dat het kapitaal der bank, thans bedragende *f* 4,000,000, zoo spoedig mogelijk wordt gebragt op *f* 6,000,000, verdeeld in 12,000 aandeelen van *f* 500 ieder.

De goev.-generaal heeft bepaald, dat amnestie wordt verleend aan de inlandsche vorsten en hoofden ter Zuid- en Oostkust van Borneo, die hetzij middellijk, hetzij onmiddellijk, hebben deelgenomen aan den gewapenden opstand en het openbaar verzet tegen het Nederlandsch gezag in het voormeld gewest, voor zoover ter zake van hunne handelingen niet reeds vroeger eenige veroordeeling tegen hen is uitgesproken, of eenige andere maatregel van bestraffing tegen hen is ten uitvoer gelegd. Gelijke amnestie wordt verleend aan de volgelingen en aanhangers der bovenbedoelde inlandsche vorsten en hoofden. Van de amnestie zijn uitgesloten de personen van *Antasari* en zijne zonen, *Demang Lehman, Amin Oellah, Soero Patti* en zijne zonen, *Kiai Djaja Lalana, Goesti Kassan* en zijne zonen. De voorwaarden waarop aan deze, bij vrijwillige overgave, lijfsbehoud kan worden verzekerd, worden door den gouv.-generaal vastgesteld.

Deze bepalingen zijn niet van toepassing op de Boven-Doesson, welk landschap nog in staat van gewapend verzet tegen de regering verkeert.

Op Sumatra's westkust zijn de uit de Merapi ontspringende stroomen zoo gezwollen, dat er eene vreeselijke overstrooming ontstond op den 27 Sept., waardoor aanmerkelijke schade werd veroorzaakt en o. a. 19 personen werden medegesleept, die allen omkwamen.

Van Borneo meldt men, dat pangeran *Antasari* den 11 Okt. aan de kinderpokken is overleden; zijn oudste zoon goesti *Mat Seman* heeft dadelijk den titel van sultan aangenomen. Het stoomschip **Adm. v. Kinsbergen** is naar de *Moeara Mantallat* vertrokken, om de zonen van *Antasari* tot onderwerping te brengen. 't Schip werd bij aankomst beschoten, maar bij de landing gingen de muiters op de vlugt.

Er is een groote togt naar de Thewe op touw; met de dit zal eene kolonne worden van 500 man, waarschijnlijk noodige koelies enz., onder aanvoering van den overste *Verspijck*, en zal denkelijk tegen Januarij terug zijn. Men wil dat *Demang Lehman* niet ver van Barabey een versterkt kampement gebouwd heeft. De kapitein *van der Heyden* zal spoedig derwaarts vertrekken om het te vernietigen.

De kapitein *v. d. Hurk*, die een togt boven Moeara Aijoe gemaakt heeft, is na een tijdverloop van $1\frac{1}{2}$ maand weder teruggekeerd. Uit een huis aan de Kiwa is op zijne kolonne gevuurd, waarbij de 1. luitenant *Brusse* een schampschot in de vingers en de flankeur *van Eelen* een schot door den linker arm ontvingen.

De rust te Jedo is gedurende Julij en Aug. ongestoord gebleven. Het doel van de komst van een afgezant van den Mikado naar den Taikoen leverde veel stof tot bespreking en algemeen beweerde men, dat zulks betrekking had op de vestiging en verdere uitbreiding der vreemdelingen in Japan. De reg had de gezanten gewaarschuwd, hunne landgenooten terug te houden van met de feesten zich op den grooten weg van Jeddo te begeven. De chargé d'affaires van Engeland, die aanvankelijk voornemens was te Jedo te verblijven, is dan ook naar Jokuhama vertrokken. De konsul-generaal der Nederlanden en de minister-resident van Amerika zijn te Jedo gebleven.

Aan het algemeen overzigt van het *Bat. Handelsbl.* ontleenen wij het volgende:

De gedurige klagten in den boezem der wetgeving, dat de uitgaven in Indië gaandeweg vermeerderen zonder evenredige toename der ontvangsten, schijnen aanleiding te hebben gegeven tot een schrijven van den Min. van koloniën aan de Ind. regering, om haar in die omstandigheden — i. e. op den bekenden weg — oplettend te maken en voorstellen of maatregelen te provoceren ter verbetering van dien toestand. Dat schrijven is natuurlijk in handen gesteld van het »hoofd van het Dep. van financiën," om te dienen van konsideratien en advies.

Heeft in Indie immer eene schoone gelegenheid bestaan voor een ambtenaar, om te toonen wat hij weet en kan en om in het belang van Indie en het moederland te werken, dan was het deze gelegenheid voor den direkteur van financiën. Maar . . . .

Het nieuwe postreglement komt met den 1. Jan. in werking; of dan de post meer dan tweemalen per week over Java zal loopen, is nog onzeker; in elk geval komen de 2 gunstige bepalingen, art. 6 en 14 van het regl., nog niet in werking, n.l. *poststempels* en *postzegels*, die uit Nederland moeten gezonden worden. Had men hier een munt, dan konden die hier worden aangemaakt. In Nederland schijnt men gedurende de tien jaren, die het postreglement in behandeling was, nog geen tijd gehad te hebben, aan het vervaardigen van postzegels en stempels voor Indië te denken. Er ontbreekt nu nog maar, dat het schip, waarmede zij met den tijd eens zullen uitgezonden worden, vergaat of avarij krijgt, dan valt de geheele geschiedenis in het water en Indië moet maar wachten.

In afwachting der invoering van het nieuwe postreglement heeft de Resident van Probolingo het bestaande brievenvervoer gedeeltelijk gestaakt, ook natuurlijk alleen voor partikuliere Europesche landbouwers, waarvoor hij bijzonder gunstig schijnt gestemd te zijn, luidens een aan onze redaktie gezonden stuk van de Europesche, partikuliere ingezetenen van de afdeeling Loemadjang. Het blijkt, dat de geest van het hoofd de leden doordrongen heeft en dat men partikuliere industriëlen beschouwt als schadelijke parasieten, die men door alle mogelijke middelen moet trachten uit te roeijen.

Door den goev.- gen. van Ned. Indië zijn de volgende beschikkingen:

Civiel departement. Benoemd: Tot komm.-ontv. der ink. en uitg. regten te Sumanap (Madura), D. Swart; tot havenm., tevens ontv. der ink. en uitg. regten te Tjilatjap (residentie Banjoemas), J. C. Weijdemuller; bij de afd. telegr., tot telegr. der 3. kl., C. E. L. J. Veerman; tot leerling-telegr., de klerk op het resid.-kant. te Tagal W. Oudhoff; tot 1. klerk bij het resid.-kantoor te Soerabaija, M. E. Kolmus; tot 1. klerk ten kantore van den adsist.-resid. te Japara, J. A. C. Laurens; tot 1. klerk op het adsist.-residentie-bureau tevens griffier bij den landraad te Ngawi, H. E. Bach; tot 1. klerk op het risid.-kant. te Pamakassan, tevens griffier bij den landr. aldaar, J. L. H. Burer; tot griffier bij den landr. te Poerwakarta (adsistent-resident Krawang), L. Pieters: tot gouverneur van Sumatra's Westkust J. F. R. S. van den Bossche; tot boekhouder bij de wees- en boedelkamer te Soerabaije H. Veuger Kuiper; tot pakhuism. bij het zout-hoofd-depot te Boender (Madura), L. Fretz; tot resid. van Palembang P. L. van Bloemen Waanders; tot lid van het bestuur over het weduwen- en wezenfonds van burgerl. ambten in Ned. Indië P. C. W. Anemaet.

Voorloopig benoemd: Tot zout-hoofd-depot.-pakhuism. te Ragoeng G. M. H. Muller.

Bevorderd: Bij de landel. ink. en kult.: Tot kontrol. 1. kl. H. van Duivenbode Varkevisser, P. F. Woesthoff en A. J. L. de Witte van Haemstede; tot kontr. 2. kl. H. E. Arriens, P. H. baron van Reede van Oudtshoorn, J. J. Rambaldo en J. W. Cordromp; tot kontr. 3. kl. A. Thesingh, jhr. mr. H. G. B. Nahuys en mr. F. C. Valck; bij het binnenl. bestuur in de resid. Menado: tot kontr. 2. kl. J. S. van den Broek; tot kontr. 3. kl. W. Greve.

Ontslagen: Eerv., op verz., A. Ruterink, als lid bij het best. over het weduw.- en wezenf. van burgerl. ambten. in N. Ind.; J. D. van Parère en A. Th. Kal, als leerling-teleg.; V. P. G. de Serière, gewez. resid van Cheribon; F. J. C Lans, kommies.-ontv. der ink. en uitg. regten te Bangkalang; M. van Loo, boomw. bij de recherche te Soerabaja.

Verleend: Een 2jarig verlof naar Nederl. wegens ziekte, aan den loods der 1. kl., J. J. Noothwang; een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte aan den res. van Palembang, J. A. W. van Ophuijsen; een 2jarig verlof naar Nederl., wegens ziekte, aan den telegr. der 1. kl. bij de goev.-telegrafen J. Kappers.

Vervolg der benoemingen morgen.

WEENEN, 24 December.

Uit Frankfort schrijft men, dat te Berlijn eene niet zeer diplomatische diskussie tusschen den minister van buitenl. zaken en onzen gezant aldaar heeft plaats gehad, en wel over onze politiek.

Te Praag zijn in den raad slechts 4 Duitschers en daarentegen 20 Bohemers gekozen.

Het bevestigt zich, dat de Porte geen wijziging wil brengen in haar verdrag met Montenegro, en dus van het aanleggen van den militairen weg en het oprigten der blokhuizen niet wil afgaan.

BERLIJN, 25 December.

Volgens het *Mainzer Journ.* moet onlangs eene in zeer vastberaden taal gestelde nota naar Oostenrijk zijn gezonden, waarin het opperbevel over het bondsleger, met al wat daaraan vast is, dus b. v. ook het uitsluitend regt tot bezetting van Mentz, verlangd en nog andere wenschen uitgesproken worden, die »getuigen van het misnoegen, dat hier tegen de middelstaten heerscht." Pruissen moet, als aan die wenschen niet voldaan wordt, gedreigd hebben den Bond te verlaten.

Het gewijzigde Hannoversche ministerie, bekend als het kabinet *Windthorst*, is door de liberale partij met welgevallen ontvangen. De koning zelf is minder ingenomen met de nieuwe ministers. Gaarne had hij het kabinet aangevuld gezien met leden, die tot de aristokratie behooren. Lang heeft hij gezocht om dien wensch te bevredigen, maar te vergeefs. De aristokratie is hierdoor, zoo als men kan denken, ook niet op haar gemak. Het is toch in Hannover geen kleinigheid dat drie ministers van burgerlijke afkomst zijn. Het gevoelen is thans nog algemeen, dat het kabinet eerstdaags nieuwe verkiezingen zal uitschrijven. Veel zal van den uitslag dier verkiezingen afhangen, hoewel, al vallen ze in liberalen zin uit, de regering nog op eene sterke oppositie bij de eerste kamer zal stuiten.

Uit Stockholm wordt berigt dat het voorstel der zweedsche regering, om het verbod van huwelijksverbindtenissen tusschen christenen en israëlieten op te heffen, door den stand der geestelijkheid verworpen, maar door de drie andere standen van den rijksdag (door den adelstand met 87 tegen 48) aangenomen, en alzoo doorgegaan is.

LONDEN, 25 December.

Lord *Elgin*, onderkoning van Br. Indie, heeft aan den lord-mayor der hoofdstad eene missive gezonden, waarin hij, namens het goevernement in Indie, een bedrag van *f* 240,000 ten behoeve der noodlijdenden in de fabriekdistrikten aanbiedt.

Volgens het *Liverpool Journal of Commerce* heeft de Eng. regering bevel naar de West-Indische zeehavens gezonden, om de Alabama te gelasten zee te kiezen, indien dit kaperschip mogt binnengeloopen; en verder dat het Eng. goevernement genoemd vaartuig nemen en vernietigen zal, wanneer het Britsch eigendom in onzijdige schepen prijs maakt na deze kennisgeving.

In Nieuw-York vindt iets plaats dat nog al van beteekenis is: er is nl. eene inschrijving geopend voor de werkluî in Lancashire. Er is eene meeting gehouden en daarin luide verklaard, dat de inschrijving slechts liefdadigheid, geen nationale ijdelheid ten doel had; dat Engeland Amerika's beste kalant is voor de granen, en men dus verpligt was de ongelukkige Engelsche werklieden te helpen. De inschrijving in granen bragt in diezelfde bijeenkomst op ruim 100,000 frs. en in geld 130,000 frs. Bij het vertrek der post was reeds voor 100,000 kroonen ingeschreven. De heeren *Griswold* en Co. hebben een hunner schepen beschikbaar gesteld om de opbrengst der inschrijving over te brengen. Natuurlijk heeft deze internationale edelmoedigheid in Engeland den besten indruk gemaakt.

Gisteren in den zeer vroegen ochtend is nabij Oakenshaw op den Lancashire en Yorkshire-spoorweg een tunnel gedeeltelijk ingestort, en wel zoo onverhoeds, dat een aankomende passagierstrein in het puin liep en zoo bleef steken, zonder dat den reizigers daardoor ernstig letsel werd veroorzaakt.

Nabij Falmouth is dezer dagen een walvisch ter lengte van 25 voet tusschen de rotsen geraakt en de buit geworden van eenige in den omtrek wonende landlieden; de poging van het zeemonster om zich uit de ondiepte te redden was zoo geweldig, dat hij met zijn staart stukken rots ter zwaarte van verscheidene centenaars heeft afgeslagen en het water met zijn bloed sterk gekleurd was.

De veldslag bij Fredericksburg begon in den morgen van den 13. De voorwaarts getrokken federalisten (Noord) vielen de infanterie der gekonfedereerden aan. De artillerie dezer laatsten belette den vooruitgang der Unietroepen, die tweemaal werden teruggeslagen, maar daarna versterkingen ontvingen. De hevige strijd hield van beide zijden den geheelen dag tot den avond aan. De linkerhoede der gekonfedereerden werd tot op een mijl afstands verjaagd en verloor 400 krijgsgevangenen. De Unie-troepen bragten den nacht van 13 op 14 op het slagveld door. De Unie-generaals *Jackson* en *Bayard*, benevens zeer vele hunner officieren, zijn gesneuveld; vijf generaals bevinden zich onder de gekwetsten. Aan beide kanten zijn aanmerkelijke verliezen geleden. Den 14. hebben de Zuider-troepen de versterkte stellingen bezet; men gelooft dat zij zeven liniën van defensie bezitten en dat *Burnside* (van de Unie) heden den aanval zal hervatten.

De gewezen kommandant van den Monitor, die in het vermaard gevecht tegen de Merrimac gewond was en dien ten gevolge het gebruik zijner oogen had verloren, is thans geheel hersteld en weder tot bevelhebber aan boord van een gepantserd vaartuig benoemd.

Er zijn berigten uit La Plata. De president der Argentijnsche konfederatie, de generaal *Mitre*, streeft er bij voortduring naar, om de verschillende partijen te verzoenen, terwijl hij zijne aandacht niet minder gevestigd houdt op de ontwikkeling van 's lands hulpbronnen.

PARIJS, 25 December.

De *Moniteur* berigt dat de pauselijke nuntius aan den heer *Drouin de Lhuys* 10,000 fr. heeft ter hand gesteld, als bijdrage ten behoeve der noodlijdende werklieden in het departement der Seine-Inférieure, en er deze woorden bijvoegde: »Zijne heiligheid betreurt het dat de toestand zijner geldmiddelen niet gedoogt, een aanzienlijker gift te schenken, maar hij heeft blijk willen geven van zijne sympathie voor het Fransche volk en van zijne erkentelijkheid voor de bewijzen van gehechthed welke hij van Frankrijk ontvangt."

De *Constitutionnel* bevestigt het gerucht, dat het hof van Rome tot hervormingen zal overgaan, doch voegt er bij, dat men de verwezenlijking van dit voornemen zal moeten afwachten alvorens er over te kunnen oordeelen.

Naar het zich laat aanzien zal, ondanks vele pogingen om de regering van plan te doen veranderen, de kandidatuur van eenige notabiliteiten der klerikale partij niet weder door haar worden voorgestaan; met name de heeren *de Flavigny*, *de Montemart*, *Keller*, enz. zullen van hare zijde niet meer in aanmerking komen.

Hoewel ter zake van het gesprokene in den Spaanschen Senaat voldoende ophelderingen zijn gegeven, zoo is toch de verhouding tusschen beide regeringen niet zeer hartelijk, hetgeen nog het gevolg is van vroegere oorzaken. Op een groot diner, ten vorigen jare op St. Eugenia door onzen gezant gegeven, had ruim de helft der genoodigden bedankt, en dit jaar nog meer. Ook verhaalt men, dat bij eene tooneelvoorstelling ten hove eene anti-Napoleontische tirade zeer is toegejuicht. Men is echter van onze zijde gezind de Spaansche regering wat te ontzien, getuige dat gisteren de bladen alhier zijn uitgenoodigd eene nota van den *Moniteur* over een geschil met Spanje ter zake van eene tolkwestie niet over te nemen.

De *France* schrijft, dat in een kabinetsraad, den 23. te Londen gehouden, besloten is, de Joniërs over hunne aanhechting aan Griekenland te raadplegen, vóór men de mogendheden verzocht, eene konferentie over den afstand te houden. De Joniërs, zegt het blad, schijnen niet eenstemmig vóór de aanhechting. Vooral de stad Korfu verklaart, dat zij, als Engeland haar verlaat, haar ondergang te gemoet zal gaan, zoo althans prins *Alfred* dan niet het koningschap over Griekenland aanvaardt.

De *Moniteur* stelt de betrekkingen der soldaten en officieren van onze Mexikaansche expeditie gerust omtrent *Juarez* plannen om Mexiko onder water te zetten. De stad, zegt het blad, ligt tien voet hooger dan de meeren die haar omringen, en waarvan zij slechts met twee door kanaaltjes in gemeenschap staat. Om haar onder water te zetten zouden reusachtige kunstwerken gemaakt moeten worden.

De Polen, die in den nacht van 21 op 22 dezer in hechtenis waren genomen, zijn weder op vrije voeten gesteld.

In den toestand van *Horace Vernet* komt verbetering; hij meent reeds sterk genoeg te zijn om zich naar Nizza te begeven.

De heer *Nélaton* heeft het hem door de liberale bladen toegedacht geschenk aangenomen.

Uit Livorno schrijft men van den 20., dat *Garibaldi* er dien dag is aangekomen. Eene onafzienbare menigte was op de been en riep: Leve *Garibaldi*! Leve *Italië*! Leve *Garibaldi* in het kapitool! De arbeiders-vereeniging en andere vereenigingen waren hem te gemoet gekomen. Na uitbundig te zijn toegejuicht, werd hij op de Sardegna gebragt, die naar Caprera vertrok.

Den 11. is te Barcelona het proces in behandeling gekomen van den persoon die de erfgenaam beweert te zijn van den markies *de Fontanellas.* De markies had ruim twintig jaren geleden het ongeluk zijn zoon te verliezen, die hem door de heidens ontstolen werd, en had sedert niet meer van hem gehoord. Na zijn overlijden is een onbekende opgekomen met het beweren, dat hij in der tijd door de gitanos gestolen, maar hun ontloopen is, en, uit vrees van weder in hunne handen te vallen, op een schip is gevlugt, dat naar Buenos-Aires vertrok. Daar had hij onlangs van een scheeps kapitein den dood van zijn vader, den markies *de Fontanellas*, vernomen, en was toen naar Spanje teruggekeerd. De familie *Fontanellas* weigert hem te erkennen.

BRUSSEL, 26 December.

Het ontslag van den burg. *Loos* van Antwerpen is nog niet geheel zeker.

De personen, die deel namen aan de betuiging tegen den heer *Proudhon* zijn op grond eener wet van 1792 tot 11 fr. boete veroordeeld. Het openbaar ministerie beweerde, dat die wet door de invoering van den *Code Napoleon* was vervallen. De veroordeelden zullen gratie vragen.

Uit plaatsgebrek zijn eenige advertentien tot een volgend nommer verschoven.

VIJFENTWINTIGJARIGE ECHTVEREENIGING

van

P. A. VAN WALSEM

en

M. J. C. VAN DIEST.

Hunne dankbare kinderen.

Utrecht, 27 December 1862.

*** Getrouwd: G. J. C. A. COCHIUS, Kapitein bij het O. I. Leger, Ridder der M. W. O., EN W. C. STOKHUIJZEN.

Leyden, 24 December 1862.

Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van eenen *ZOON*, C. S. BAKKER—VAN DE BILT.

Utrecht, 24 December 1862.

Algemeene kennisgeving.

*** Heden werden wij verheugd door de geboorte van eene *DOCHTER*.

E. J. BEUNKE, geliefde echtgenoot van P. R. BEKKER.

Utrecht, 25 December 1862.

*** Heden overleed na een smartelijk lijden van ruim 10 maanden onze geliefde Broeder de Heer S. G. PENNING, ten huize van de Wed. SUTHERLAND, in den ouderdom van ruim 82 jaren.

Utrecht, 25 Dec. 1862. BERNARDUS PENNING, CATARINA PENNING.

Strekkende deze tot algemeene kennisgeving.

*** Voor de vele bewijzen van belangstellende deelneming, betoond bij het smartelijk verlies zijner geliefde echtgenoote MARIA ANNA DE BLAAUW, betuigt de ondergeteekende, ook namens zijne kinderen, den welgemeenden dank.

Utrecht, 24 Dec. 1862. G. J. E. MULDER.

Zaal naast den Schouwburg.

*** Op Zondag den 28. December, **GROOT CONCERT à la Strauss**, onder directie van den Heer RUDERSDORFF, No. 8 van het abonnement.

Aanvang ten 8 ure. De Ondernemer,

Entrée 25 Cents. J. WOLTERS.

*** De Ondergeteekenden HENRY NEVILLE HART en GEORGE JOSEPH HART, beide *Kleedermakers* en *Winkeliers*, wonende te Amsterdam, zijn overeengekomen, te rekenen van 1°. Januarij 1863 voor gemeenschappelijke Rekening, onder de Firma van H. NEVILLE HART & C°., de zaak van den eerst-ondergeteekende, bestaande in het *maken en leveren van Kleederen* en den daartoe behoorenden Handel, **voort te zetten**. Deze Vennootschap is aangedaan voor den tijd van negen achtereenvolgende jaren, en zal dus komen te eindigen met Ult°. December 1871.

Amsterdam, H. NEVILLE HART.

23 December 1862. G. J. HART.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

PROVINCIE UTRECHT.

AANBESTEDING.

*** Op Dingsdag, den 30. December 1862, des namiddags ten 2 ure, zal, onder nadere goedkeuring door Heeren Curatoren der Hoogeschool te Utrecht, in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat, in het 8. district, aan het lokaal van de Hoogeschool te Utrecht, worden aanbesteed:

Het onderhoud van al de gebouwen tot de Hoogeschool te Utrecht behoorende, gedurende het jaar 1863, benevens het uitvoeren van eenige vernieuwingen en herstellingen.

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het bestek ligt ter lezing aan het lokaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Utrecht en van de Hoogeschool te Utrecht, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende Zaturdag den 27. en Maandag den 29. December 1862 des namiddags ten 1 ure te beginnen aan den Hortus de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur en Aspirant-Ingenieur van den Waterstaat en den Opzigter der Akademische Gebouwen G. KUBES, allen te Utrecht.

Utrecht, den 23. December 1862.

Namens Curatoren der Hoogeschool te Utrecht,

De Secretaris

W. J. VAN HOIJTEMA.

*** Op dingsdag den 30. December 1862, des namiddags ten 5 ure, zullen te IJsselstein in *den Ridder St. Joris* worden verkocht, 63 stuks zeer zware **Wilgen boomen**, aande nabij het Gein, aan den Krommen IJssel.

HOUTVERKOOPING

*** op de Hofstede *Gooilust*, onder 's Graveland en Hilversum. Op Vrijdag den 9. Januarij 1863 's morgens half tien ure, te beginnen bij *Dirk van der Klis* ten overstaan van den Notaris A. PERK, van:

Ruim **60 Eiken**, van 90 à 140 duimen omtrek, voorts van een aanzienlijke partij **Abeelen, Linden, Berken** en eenige zware en ligte **Beuken Boomen**, voorts nog: gehakte **Sparren** en groote partij zwaar **Eiken, Elzen** en **Wilgen Hakhout**, drooge en groene **Takkebossen**.

Alles gemakkelijk te water te vervoeren en van heden af afgenommerd te zien. Informatien zijn te bekomen bij den Tuinman op genoemde Hofstede te 's Graveland, op franco aanvrage of in persoon.

UIT DE HAND TE KOOP.

*** Een doortimmerd en goed onderhouden BURGERHUIS, bestaande in drie Boven- en twee Benedenkamers, behangen en geplafoneerd; ruime Keuken, ruime Gang, luchtige Binnenplaats met Pomp- en Regenwater en verdere gemakken: voorts Zolder, Kelder, enz.

Te bevragen bij W. L. VAN GIESSEN. Mr. Timmerman, Groenesteeg Lett. A. No. 670 te Utrecht.

DADELIJK TE KOOP:

*** 8 Schooltafels met Banken, Lessenaars en Inktkokers; 2 Schoolborden met Muzijkplanken en eene Letterkast. Adres letter E., No. 118. Brieven franco

BAARN-EEMNES.

*** **Te HUUR** tegen 1°. Mei a. s. een zeer aangenaam BUITENVERBLIJF, genaamd *VILLA NOVA*, zeer geschikt voor Zomer en Winter, zijnde voor vijf jaren geheel nieuw gebouwd, bevattende verscheidene Vertrekken, Stal en Koetshuis, hebbende een riant uitzigt, en gelegen juist in het midden tusschen Baarn en Eemnes, met een ruimen zeer net aangelegen TUIN. Adres lett. V. H. logement *GROENEVELD* te Eemnes. Brieven franco.

*** Tegen 1° Mei of eerder wordt **gevraagd:** minstens 3 GEMEUBILEERDE KAMERS met **bediening**, voor een stil huisgezin, bestaande uit een heer met twee aankomende jongelingen. Men gelieve zich te adresseren onder lett. O, franko brieven, bij den Boekhandelaar B. DEKEMA, Lijnmarkt te Utrecht.

*** Een Jong Mensch, zijne bezigheden buiten huis hebbende **verlangt** ten spoedigste bij fatsoenlijke Burgerlieden twee KAMERS, of wel eene Voorkamer met Alkove te betrekken, liefst buiten de Weerd of in derzelver nabijheid, de huurprijs van *f* 12— 's maands niet te bovengaande. — Brieven franco onder Lett. W. bij den Kunst- en Plaathandelaar Th. SOETERIK, Zadelstraat.

*** Op een Buiten, in de provincie Utrecht, **verlangt men** tegen 1 Mei een GEHUWDEN TUINBAAS, zonder kinderen, P. G. — Zij die van de beste getuigschriften, zoo van gedrag als bekwaamheid voorzien zijn, komen niet in aanmerking.

Brieven franco lett. S, doch liefst in persoon aan het Hulpkantoor te Nieuwersluis, provincie Utrecht.

ORGANIST.

*** **Men vraagt** *te Amerongen* een **ORGANIST** van de H. G., op een jaarlijksch tractament van *f* 150 à *f* 200. Gunstige berigten van bekwaamheid en zedelijk gedrag moeten worden getoond; terwijl bij voorkeur iemand zal worden benoemd, bekwaam en geneigd om van de gunstige gelegenheid tot het geven van Muzijklessen gebruik te maken. Brieven franco vóór 15 Jan. 1863, aan het adres van den adm. Kerkvoogd O. J. DE RIDDER.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (Zonnenburg.)

Dec.	Uren	Wind- rigt.	kr.	Barom. bij 0°.	Ther. F.	Afwijk. d. Temp.	[illegible]	[illegible] regen	Opmerkingen
			N. d						
24		wnw.	2.5	766.33	44.8	+ 8.8	0.95	0.1	Betr., nev.
		wzw.	2.5	66.79	43.0	+ 9.5	0.95	0.	id.
25		w.	8.0	65.26	43.2	+ 12.1	0.95	1.3	Betr., regen.
	2	wnw.	7.5	68.34	48.0	12.4	0.81	0.1	Helder.
	10	wzw.	2.5	69.33	40.5	+ 7.4	0.93	0.	Ligt bewolkt
26	8	wzw.	19.0*)	66.81	42.6	+ 10.6	0.85	0.	Zw. bewolkt.
	2	w.	30.0	64.67	45.0	+ 9.9	0.83	0.	Betrokken.
	10	nw.	5.5	57.19	42.3	+ 9.2	0.73	0.3	Bewolkt.
27	8	wnw.	2.0	70.24	40.6	+ 8.8	0.71	0.	Zw. bewolkt.

24 Dec. 's morg. Barometerafwijkingen in afdalende orde. Hartl. + 13.5, Plym + 12.4, Portsm. + 11.4, Falm. + 11.2, Br. + 9.7, Hav. 8.8, Par. + 7.7 en Utr. + 6.1. Grootste verschil Hartlepool 7.4 mm. boven Utrecht.

25 Dec. 's morg. Barometerafwijkingen in afdalende orde Hav. + 12.9, Br. + 12.4 en Utr. + 6.1.. Grootste verschil Havre 6.8 mm. boven Utrecht

26 Dec. 's morg. Barometerafwijkingen in afdalende orde. Falm. + 15.7, Plym. + Portsm. + 14.5, Br. + 13.3, Par. + 13.1, Utr. + 6.6, Hartl. + 4.8 en Hav. + 4.6. Grootste verschil Falmouth 11.1 mm. boven Havre.

*) De sterkste windstoot den 24 smorg. tusschen 5 en 6 ure 46 Ned. d. drukking op de vierk. el.

LET WEL!

*** De ondergeteekenden vermeenen de gegadigden voor de **te Verpachten Gemeente-Waag van Vreeswijk**, ten hunnen belange te moeten indachtig maken, dat bij het pachten van opgemelde Waag **geenszins is te rekenen op de WEGING VAN KAAS**, die tot hiertoe door de ondergeteekenden is aangebragt.

Handteekening van . . . . . . A. BLANKEN, te Berg Ambagt.

Handteekening van W. DEN HERTOG.

Vreeswijk, 24 Dec. 1862.

*** Het reizend publiek wordt verwittigd, dat door de staking van de Boot, tusschen Vianen en Gorcum **eene Diligence zal rijden tusschen Utrecht en Gorcum**, 's morgens van Utrecht bij aankomst van de eerste spoortrein en van Gorcum 's middags ten 1 uur.

MARKTBERIGTEN.

AMERSFOORT, 24 Dec.

Tarwe van *f* 8.00 tot *f* 10.00. Rogge van *f* 5.90 tot *f* 6.25. N. R. *f* 0 tot *f* 0.00. Boekw. van *f* 5.50 tot *f* 6.50. Aardappelen van *f* 1.20 tot *f* 1.40. Appelen van *f* 1.75 tot *f* 2.00. Hoendereijeren van *f* 3.50 tot *f* 4.00 de 100 stuks. Boter van *f* 0.95 tot *f* 0.99 het Ned. pd.

WIJK BIJ DUURSTEDE, 17 Dec.

Roode Tarwe per m. van *f* 8.00 tot *f* 9.00. Ruwe dito van *f* 9.75 tot *f* 10.50. Rogge van *f* 6.25 tot *f* 6.75. Boekweit van *f* 6.25 tot *f* 6.50. Paardenboonen van *f* 7.50 tot *f* 8.50. Haver van *f* 3.75. tot *f* 4.00. Witte erwten van *f* 8.00 tot *f* 8.25. Groene erwten van *f* 8.25 tot *f* 8.50. Boter per stukje 5 Ned. oncen *f* 0.48. Eijeren per 100 stuks *f* 3.50.

AMSTERDAM 24 December 1862

Nederland.			64½	
Werkel. Schuld	2½ pCt.	64 7/16	76 15/16	99 15/16
〃 〃	3 〃	76 7/8	99 7/8	
〃 〃	4 〃	99 3/4		
Oostindische Leening .	4 〃	99 3/8		
Amortisatie-Sindikaat.	3½ 〃	93 3/8		139¾
Aand. Handelm. . . .	4½ 〃	139 ¾	140	
〃 Holl. Spoorweg		101		45 15/16
Spanje.			45 15/16	
Obligatiën	2 〃	45 7/8	49 5/16	
〃 Binnenl. . .	3 〃	49 1/4	23 9/16	
Amortisable Schuld		23 1/2		
Bewijzen Coupon		9 [illegible]/16		46
Portugal.			46 3/16	
Obligatiën	3 〃	46	45 1/2	
Obligatien 1856/60 . .	3 〃	45 7/16		
Rusland.				
Oblig. *Hope & Comp.*	5 〃	101 1/8		
Oblig. 1828/29	5 〃	100 7/8		
Cert. 1831/33.	5 〃	83 3/4		
Cert. 1840	4 〃	75 5/8	76 3/16	
〃 Orig. 2e, 3e, 4e L.	4 〃	76 1/16		
Oblig. 5de Serie. . . .	5 〃	84 1/4	90 13/16	
〃 6de Serie 1855	5 〃	90 3/4		
〃 te Londen . . .	4½ 〃	89 3/4	59 1/16	90¼
〃 te Londen 1855	3 〃	59	90 3/8	
〃 bij *H. & Co.* 1860	4½ 〃	90 1/4		
Certifik. van Assig. . .	6 〃	53 5/16		
Polen.			165	
Aand. 1835 fl. 500		164 3/4		
Pruissen.				
Obligatiën	5 〃	103 7/8		
Oostenrijk				
Oblig. bij *Goll & Comp.*	5 〃	61 1/2		59¾
〃 〃 . . .	4 〃	51 3/4	59 3/4	30 5/16
Oblig. Metallick	5 〃	59 3/8	30 7/16	
〃 Metalliek	2½ 〃	30 5/16		64⅛
〃 Rente Amst. . .	5 〃	77 3/4	64 7/8	
〃 Nat. 1854	5 〃	64 5/8		241
Bankaktiën		797	243	455
Aandeelen 1854		241	456	
〃 1860		455		
Brazilië.			98	
Geldl. 1824 £ 100 . .	5 〃	97 7/8		
Geldl. 1860	4½ 〃	90 15/16		23 5/16
Amerika.			23 1/2	
Venezuela Obligatiën .	2 〃	23 5/16	11 13/16	29 11/16
Obligatien	1 〃	11 3/4	29 7/8	
Mexiko Obligatien . . .	3 〃	29 11/16		80¼
N.-Am. Illin. Spoorw. Aand. .		58 1/2	80 1/8	—;
N.-Am Obl. C. B. . . .	7 〃	80		

Russ. Sprw. volg. 203¾; Oost. Aand. 1839, Oost. Sp. 129¾; Braz. 1852/58 91 15/16, Griek. 13 1/16

Donderdag 25 December 1862.

Nat. Werkel. Schuld	4 pCt.	99 13/16	
Spanje Binnenl.	3 〃	49 3/4	
Portugal 1862	3 〃	45 1/2	
Rusland 1798/1816	5 〃	101 7/8	
〃 Spoorw.-Aandeelen		204	59 13/16
Oblig. Metaliek	5 〃	59 11/16	
Weener Bank-Aktiën		797	38 1/8
Binnenl. Turksche		38 3/4	
Griekenland	5 pCt.	13 1/4	
〃 Coupons		1 1/2	

Bij weinig affaire was de markt vast gestemd.

Vrijdag 26 December 1862.

Rusland 1798/1816	5 pCt.	102	205 1/2 205¼
Id. Spoorw.-Aand		204 1/2	
Obligat. Metalliek	5 〃	59 3/4	30 5/16
Idem	2½ 〃	30 1/2	
Idem Nationale	5 〃	64 13/16	797
Bankaktiën		796	
Oblig. Griekenland	5 〃	13 1/4	39¼
Binnenl. Turksche		39 1/8	

De markt was heden op nieuw iets vaster, vooral it het geval voor Russische Spoorweg-Aandeelen.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 307 van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Gemeente Raad van Utrecht.

Zitting van Vrijdag 19 *December* 1862.

Voorzitter Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 24 leden, afwezig de heeren *Trip*, *Karsten*, *Martens*, *Boetzelaar*, *v. Veersen*, *v. Doorn* en *Jongeneel.*

Aan de orde wordt gesteld de voortzetting der beraadslagingen over het rapport betreffende het ziekenhuis en de ten deze door den heer *de Muralt* voorgestelde motie.

De heer *v. Schermbeek* zegt, dat bij de vergadering niet zal vermoeijen met financiëele, oekonomische of physische beschouwingen omtrent een nieuw in te rigten ziekenhuis. Het gedrukt rapport, naar het beste weten, naar de beste inlichtingen opgemaakt, ligt daar en kan door ieder lid naauwkeurig nagegaan en besproken worden. Spr. wenscht alleen bij deze algemeene beschouwingen een en ander ter opheldering bij te brengen, Toen in 1859, zegt Spr., bij de behandeling der begrooting van 1860, hij zijne stem weigerde om langer *f* 200 jaarlijks uit te geven voor de kommissie ter regeling van een plan voor een nieuw op te rigten ziekenhuis, die naar Spr.'s meening te lang wachtte om haar rapport uit te brengen, deed hij zulks om de zaak door een wenk uit deze vergadering te bespoedigen, overtuigd zijnde, dat het ziekenhuis, zoo als het nu nog bestaat, sedert jaren niet voldeed aan de regtmatige eischen van een goed ziekenhuis, ondoelmatig als het is voor ziekenverpleging, ontoereikend als het is voor het onderwijs van de akademische jongelingschap. Spoedig daarna had men het genoegen het schoon en uitgebreid rapport van de komm. te ontvangen, waaruit echter alras de vrees ontstond, dat, als men naar dit rapport te werk ging, het op te rigten ziekenhuis welligt de financiële krachten der gemeente kon te boven gaan. Het rapport van de tegenwoordige komm. kan als een uitvloeisel, een wijziging, op kleinere schaal, van het groote worden aangemerkt. In elke wetenschap, zegt Spr., bestaat een uitzien naar het Eldorado, een uitzien naar de onbereikbare goudkusten, waarvoor men zich wachten moet. Zoo is het ook met het beweren dat ziekenhuizen zouden kunnen worden gemist. Dit beweren heeft iets aanlokkelijks en zou ingang op de denkbeelden van niet deskundigen kunnen vinden, indien daar niet tegen over stond de ondervinding, die de onmogelijkheid en het onbereikbare daarvan in onze maatschappij aantoont. Het is toch niet wel mogelijk aan iederen armenzieke in zijne woning, de vereischte en doelmatige hulp te verleenen, b. v. aan de rheumatiken een drooge, warme ziekenkamer, aan de aan hevige koorts lijdende eene rustige en koele, aan den teringlijder eene van geen rook doortrokkene, hetgeen zoo vaak in de woningen der armen plaats heeft; daargelaten nog een tal van hulpmiddelen, die meestal in de verblijven der armen niet zouden kunnen worden aangebragt. Uit een ruim dertigjarige ondervinding is het Spr. gebleken, dat ziekenhuizen onmisbare toevlugtsoorden van ongelukkige, dikwerf geheel aan zich zelven overgelaten behoeftige kranken kunnen zijn. Dat ziekenhuizen in den algemeenen regel foijers van besmetting zouden zijn, kan Spr. niet gaaf aannemen. Hij voor zich houdt het er juist voor, dat de verschillende ziekte-toestanden, die zich in een ziekenhuis voordoen vaak, om het maar zoo eens uit te drukken, de smetstoffen onderling vernietigen of althans in intensiteit verminderen. Men ziet dit dagelijks bij den geneeskundige, die, veelal onder de ongunstigste omstandigheden voor zijne gezondheid, de legersteden van hen die zelfs aan de vreeselijkste ziekten lijden, nadert, terwijl hij nu nog klam is van de uitwaseming, opgewekt door het warme bed, dan nuchteren in den kouden morgenstond, of afgemat door de inspanning van het vermoeijend dagwerk in den laten avond. En toch hij aarzelt niet den kranke te naderen en aan te raken; indien bij hem niet juist door het aanhoudend verkeer, dan met minder, dan met meerder besmettelijke ziekten de vatbaarheid tot het aannemen van ziektestoffen wordt verminderd, waar zou dan het getal van slagtoffers ophouden? De sterfte is zeker in de ziekenhuizen grooter dan in de gewone praktijk, dit ligt niet alleen aan de ziekenhuizen zelve maar veelal aan de ongunstige toestanden, waaronder de lijder naar het ziekenhuis wordt vervoerd, nu eens te laat, dan geheel en al tegen zijn wil, dan eens op het oogenblik dat er juist kritische afscheidingen in de ziekte werden bereid enz. — vooral ook ontstaat er meerdere sterfte, op gelijke getalen, in de ziekenhuizen, om dat een ziekenhuis een depôt is voor alle ongelukken en plotselinge accidenten, die aan minvermogenden of aan ongehuwde arbeiders overkomen. — Het is niet vreemd, dat de dagteekening van opname in een ziekenhuis, tevens die van het overlijden des lijders is. Ziekenhuizen hebben echter hunne eigenaardige, niet weg te nemen bezwaren, zegt Spr. In ons vaderland voornamenlijk ligt de grootste zwarigheid daarin, dat het tegen onzen landaard strijdt om zijn gezin, zijne familie, zijne woning, hoe gering en schamel, al is het dan ook voor beter te verlaten. — Niet ligt stemt de lijder, en, bij bewusteloosheid van hem, niet ligt stemmen de betrekkingen er in toe, dat de draagbaar den lijder wegvoere, die nu, met het vooruitzigt op scheiding, met het onzekere des wederziens, nog dierbaarder wordt. — Eene tweede reden die tegen ziekenhuizen inneemt, ligt in de vreeze om misschien te zullen worden overgebragt in de zalen der klinische lessen; men kan het niet gelooven, zegt Spr. nadrukkelijk, hoeveel de zieke en dat wel van beiderlei kunne er tegen hebben, om misschien voor een twaalftal personen met hunne kwalen en gebreken voor den dag te moeten komen, en ofschoon dit gevoel van eerlijke schaamte moet gehuldigd worden, is naar Spr. meening hiertegen toch niets te doen, en is die overbrenging van belangrijke ziektegevallen voor klinisch onderwijs, bij hetwelk geheel de maatschappij zulk een belang heeft, onmisbaar. Een derde reden, die men zal kunnen begrijpen, ligt daarin, dat knappe, ongehuwde vrouwen zekeren schrik hebben voor het „zij heeft in het gasthuis gelegen", omdat in het ziekenhuis ook verlossingen plaats vinden. Dit is dan ook eene van de redenen, zegt Spr., waarom aan het nieuw op te rigten ziekenhuis, waarvan het rapport voorligt, ook geene uitbreiding aan de kraamkamer is gegeven; het huis zal geene eigenlijke maternité bevatten, maar alleen, zooals bij het bestaande, eene eenvoudige kraamkamer, geheel voor het akademisch onderwijs ingerigt. Dit lokaal, blijkens de planteekening, zooveel mogelijk afgelegen en afgescheiden, levert dus ook niet alle die bezwaren met aankleving van besmetting als anderszins, op, die een eigenlijk hospice de la maternité met het ziekenhuis vereenigd zou kunnen opleveren; waarvoor teregt, in de voorlaatste vergadering, een zeer geacht lid bezwaard was. De opname van syphilitische vrouwen, wier verblijf in het ziekenhuis, almede onmisbaar voor het onderwijs en in het belang van de medische policie in de gemeente is, vormt eene vierde eigenaardige moeijelijkheid en dat wel ten opzigte van de reputatie van het ziekenhuis. Hierin hoopt men, volgens Spr. te gemoet te komen, door bovengenoemde individuen behoorlijk en geheel af te sluiten, met een geheel afzonderlijken ingang, als het ware in een ander huis te verplegen, zonder dat echter aan het geheel der inrigting wordt te kort gedaan. De laatste groote zwarigheid tot nog toe niet te verhelpen, waarin misschien eenmaal de lofwaardige zucht tot philantropische instellingen, in onzen tijd, te gemoet zal komen, bestaat volgens Spr. in de verpleging van de zieken door huurlingen. Men zou moeijelijk zonder zich overtuigd te hebben van de waarheid, zegt Spr., het onderscheid kunnen begrijpen van 't geen eene ziekenverpleging, die uit devouement geschiedt, voor heeft, boven eene door huurlingen verrigt. Terwijl de gehuurde oppasser allengs gewennende aan al de ellende en jammer van een ziekenzaal, zelfs het toebrengen van een dronk lafenis, aan de verdroogde lippen eens lijders, als zijn dagwerk beschouwt en zich haast daarmede klaar te komen, houdt hij den zieken den dronk onverschillig voor. De ziekenzuster daarentegen omvat liefdevol en zacht haren lijder, zij zet hem overeind, zij ziet hem vriendelijk aan, zij brengt den beker zachtkens aan den dorstigen mond en zij laaft den kranke, zorgvol, met langzame teugen. Bij de oprigting van het bestaande ziekenhuis is de indeeling van het gebouw en de zamenvoeging der zalen reeds door de geneeskundigen, bij den opbouw, gewraakt; het gevolg daarvan is dan ook, dat men nu een ondoelmatig gebouw heeft, waarin de afscheiding tusschen mannen en vrouwen nu eerst behoorlijk bestaat. De zalen korresponderen met elkander, zonder evenwel dat zij tevens een tweede uitgang op een korridor hebben, vandaar wederom niet te verhelpen bezwaren en moeijelijkheden in het gebruik van het tegenwoordig huis ontstaan. In dezelfde zaal liggen in een ziekenhuis zieken van verschillenden aard en leeftijd bij elkander, en het gesteun en gekerm van den een moet natuurlijk den ander kwellen; maar toch langzamerhand begint die zaal eene kleine maatschappij op zich zelve te worden, waarin de zieken onderling aan elkander gewennen en op de hoogte van hunnen toestand onderling komen, zoodat het afsterven van een lijder op dezelfde zaal, ofschoon altijd met eenige opschudding gepaard, toch dikmaals verwacht, geene belangrijke stoornissen veroorzaakt. Geheel anders is dit echter, wanneer er bv. op zaal no. 3 een lijder sterft, wiens lijk dan door no. 2 en no. 1 moet worden uitgedragen. Ieder gevoelt, zegt Spr., welk een ongunstigen invloed zulk een transport op de lijders hebben moet, vooral bij hevige koortslijders, in wier verhit brein de phantasie ziekelijk opgewekt, reeds alle voorstellingen, maar vooral indrukwekkende met de sterkste kleuren afschildert, zoodat de zieke in zijn angst, bij de koortsverheffing in zijn ijlen reeds den doodsengel meent te zien die hem komt oproepen. Daar huurlingen, zegt Spr. door den dagelijkschen omgang met den dood, geheel daaraan gewend, dit werk verrigten, geschiedt dat transport niet altijd met die voorzorgen en dat beleid, waardoor het akelige daarvan voor de lijders, die het voorbij trekt, zou kunnen verborgen blijven. Bij deze beschouwing, vervolgt Spr., vraagt men zich af, of de raad der stad Utrecht, met het oog op den tegenwoordigen toestand en met een blik op de toekomst die Utrecht tegemoet gaat, zou terug deinzen, om bij de paleizen die voor wetenschap, kunst, regtsbedeeling en regering deze stad versieren, een doelmatig gebouw op te rigten gewijd aan de menschelijkheid! — Durft een lid der verg., vraagt Spr., de verantwoordelijkheid op zich nemen, wanneer voortaan slechts een zieke mogt worden verzuimd, nadat de stem der wetenschap en der ondervinding zich zoo nadrukkelijk, en dat reeds sedert geruimen tijd, in en buiten deze verg. heeft laten hooren? Ten slotte zegt Spr., heeft men aangemerkt, dat de komm. in het rapport te veel zoude gedaan hebben om bij het nieuw op te rigten ziekenhuis, de instellingen en leerplaatsen der hoogeschool voor te staan en te bevorderen. Het is waar, de komm. erkent volmondig: dat zij heeft begrepen, dat voor de schoonste parel in de kroon van Utrechts stedemaagd iets moest worden gedaan en dat de inrigting van het nieuw ziekenhuis van dien aard moest wezen, dat het ziekbed van den tegenwoordigen lijder, tevens een school van onderwijs voor de behandeling van toekomende lijders zoude zijn — zij heeft gemeend stad en hoogeschool in deze te moeten ineensmelten. Zij heeft in haar plan iets overgehad om het verblijf van de mannen der wetenschap doelmatig in te rigten, opdat daardoor de wetenschap zelve en bijgevolg de lijdende te meer zou worden gebaat. Dit moge nu bij de oprigting een paar duizend guldens meer kosten — maar de leden der komm. hebben ook hierbij gedacht, dat zij de eer hadden, gekommitteerd te zijn uit die vergadering welke eene stad vertegenwoordigt, die, meer dan ruim twee eeuwen, zich mag verheugen in het gelukkig bezit eener beroemde hoogeschool!

De heer *Boer* meent, dat de diskussien over het belangrijk onderwerp, dat thans weder aan de orde is, in de jongste vergadering bijna uitsluitend liepen over de meerdere of mindere juistheid der berekeningen, door de raadskomm. tot aanbeveling van haar plan geleverd. Het lid der komm., dat zoo even het woord voerde, sprak vooral over de dringende noodzakelijkheid van verbetering in het algemeen. Over het plan van *verbouwing* werd bijna niet gesproken. Alleen merkte de heer *v. Nooten* als in het voorbijgaan op, dat hij zich voorstelde, „dat het bij deze vergadering wel niet veel bijval zou vinden," terwijl het in het rapport der komm. blijkbaar op den achtergrond werd geschoven, en opgeofferd aan de luid afkeurende stem van HH. kuratoren, die immers verklaarden, dat zij er niets voor beschikbaar wilden stellen. Spr. wenscht thans in eenige beschouwingen over *dat* plan te treden, en wel om hetzelve, kon het zijn, juister te doen waarderen dan het door H.H. kuratoren schijnt gedaan te zijn, en dat te meer om niet alle mogelijkheid te benemen voor eene inderdaad groote en noodzakelijke verbetering in onze ziekenverpleging en voor het akad. onderwijs. Want daar de raadskomm. *pertinentelijk* verklaard heeft op bl. 6 van haar rapp., dat *het groote plan* de financiële krachten der gemeente *te boven gaat*, en de heer *de Muralt* in de vorige verg. heeft betoogd, dat het plan der komm. slechts *f* 4000 minder zal kosten, schijnt men inderdaad nog wel aan een *derde* plan te mogen hechten, waarvan de kosten zeker een *veel minder* cijfer zouden bedragen. Spr. moet in de eerste plaats doen opmerken, dat het denkbeeld eener verbeterde zieken-inrigting door verbouwing of aanbouw van het bestaande altijd aan regenten der gods- en gasthuizen is voor den geest geweest. Daartoe zijn langzamerhand alle kleine perceelen in de Juffersstraat, palende aan het ziekenhuis, aangekocht. Men heeft zich dáár langzamerhand met een oog op die verbetering pogen te arrondisseren. Toen hij voor omtrent 4 jaren aan het bestuur van het ziekenhuis kwam, vond hij de inwendige dienst en voeding zóó gebrekkig, de toestand der lokalen zoo onvoldoende, dat hij meende voor beiden pogingen ter verbetering te moeten aanwenden. Door de verlichte vrijgevigheid dezer verg. *is* die inwendige toestand zeer veel verbeterd. En toen de grond daartoe gelegd was door de benoeming van een uitstekend bekwaam en vast geneesheer meende men deze ook over plannen tot verbetering der lokaliteiten te mogen hooren. Ziedaar de aanleiding tot het plan van HH. regenten. Het werd ontworpen door den heer *van Lunteren*, geheel in overleg en als onder toezigt van den heer *Imans*, die zich sedert zijne komst aan het ziekenhuis eene bepaalde studie had gemaakt van dergelijke inrigtingen en hare eischen. Van dat plan werd verder niet slechts inzage gegeven aan den zeer bekwamen 1. chirurgijn van het gesticht, maar vooral ook aan de beide hoogleeraren, die tot het *Nosocomium* in betrekking staan. Uit de gemeenschappelijke besprekingen en gedachtewisselingen dier deskundigen is het plan voortgevloeid, door regenten 28 Jan. 61 aan deze verg. ingediend. Natuurlijk, dat daarbij gelet is op de voornaamste eischen, die onze tijd voor dergelijke inrigtingen doet, als behoorlijke ruimte der zalen, dubbele muren, behoorlijke luchtverversching, geheele afzondering der

siphillitische lijders, van het nosocomium, van sektiezaal en lijkenhuis; er werd daarbij gerekend op stoommachine, badkamers, kollegiekamer, patientenwachtzaal, kamer voor den hoogleeraar, enz. — aan uiterlijke sierlijkheid of grootheid, aan fraaije regelmatigheid kon men echter niet denken. Maar de regenten meenden zich hierbij met de overtuiging, ook door den heer *Pabst* uitgesproken, te moeten troosten, „*dat het volmaakte niet te bereiken is.*" Regenten van het ziekenhuis, meer dan iemand, van de dringende noodzakelijkheid van verbetering overtuigd, hebben slechts getracht, de zaak *zoo uitvoerbaar mogelijk* te maken, door de kosten voor de gemeente niet *te bezwarend* te doen worden. Zij hebben ook daarom er het Lukas-Bolwerk niet bij willen intrekken; omdat zij daaraan eene waarde hechtten, die de komm. er niet aan heeft toegekend. — Het plan van regenten, in handen eener raads-komm. gesteld, is door haar aan kuratoren gezonden den 8 Nov. 1861, met vermelding, dat de geneesheer-direkteur daarover gekend was, dat hij bereid was daaromtrent alle mogelijke inlichtingen te geven, terwijl men kuratoren, *ná kennisneming* daarvan, tot eene gezamenlijke bijeenkomst uitnoodigde. Een maand later had die bijeenkomst reeds plaats. Een der kuratoren verscheen daar met den sekretaris als gekommitteerden van het kollegie en opperde daartegen ongeveer *dezelfde bedenkingen*, die door een lid van het kollegie der gods- en gasthuizen daartegen reeds vroeger waren ingebragt. Van een onderzoek *in loco*, van eene bespreking met den deskundigen ontwerper, dr. *Imans*, bleek niets. Men bragt alleen de schetsteekening van een geheel nieuw plan, door den stedelijken architekt *Vermeys* ontworpen, ongeveer het thans aanhangig plan der komm., ter tafel. Dat plan werd nu nog eens onderworpen aan het oordeel der gen. fakulteit en van regenten der gods- en gasthuizen. De fakulteit gaf haar advies in dato 16 Febr. 1862, met merkwaardige beknoptheid. „Zij was over het algemeen ingenomen met het ingezonden plan": keurde echter de plaatsing van vele lokalen ondoelmatig; wist ook niet, waar het nieuwe ziekenhuis zou geplaatst worden, maar drukte de hoop uit, dat voor *dit alles* zeker wel op behoorlijke wijze zou gezorgd worden. De komm. van het ziekenhuis schijnt dieper in de zaak te zijn getreden, blijkens hare zeer uitvoerige missive, dd. 31 Maart 1862, waarin *vele* en *niet te verhelpen* bezwaren tegen het plan der raads-kommissie zijn geopperd. En desniettegenstaande verheugde zich deze op bl. 19 van haar rapport, met den lof, dien zij meende, dat door Regenten aan haar plan werd toegebragt in de volgende woorden der missive, „dat, zoo het de bedoeling van dat plan geweest was, aan te toonen, dat het mogelijk is, binnen een gebouw van bepaalden vorm en omvang te vereenigen wat vereischt wordt in een ziekenhuis, enz. dat doel volkomen bereikt kon heeten." Men heeft blijkbaar aan die woorden een veel gunstiger beteekenis gehecht dan zij inderdaad kunnen behelzen. Zouden toch niet alle lokaliteiten in een ziekenhuis benoodigd, kunnen vereenigd worden binnen de bepaalde dimensiën van een gebouw, dat volstrekt niet als ziekenhuis zoude aan te bevelen zijn? Men kan die lokaliteiten vereenigen in de Domkerk, ja, in den Domtoren, en niemand zal beweren, dat deze gebouwen daarom ooit een geschikt ziekenhuis zullen opleveren. De komm. heeft geheel voorbijgezien de groote en *radikale* bezwaren in die missive tegen haar plan in het midden gebragt. Daar was de *te groote hoogte*, waardoor de meeste patienten wel 60 of 80 trappen moeten opklimmen en afdalen, om beneden of in den tuin te komen. De komm. wil in dit gebrek voorzien door een *transportkoker.* Maar is dit niet volkomen onpraktisch? Men gebruikt dergelijk middel, om zeer ernstige lijders van de eene verdieping naar de andere te voeren; om groote massa's goederen of levensmiddelen naar boven of beneden te vervoeren; maar in welk gesticht, naar de tegenwoordige eischen der wetenschap ingerigt, zal men daarmede geheele ziekenbevolkingen doen op- en afvoeren! Een dergelijke koker zou dan inderdaad aan de schacht eener mijn doen denken. Men wees er op, dat, bij eene plaatsing op het Lukas bolwerk, *de tuin* op het noorden zoude liggen, wat als hoogst ondoelmatig voor herstellenden te beschouwen is. Men merkte op, dat op de hoogste verdieping *de meeste*, op de laagste *de minste* zieken zouden verblijven, wat mede weinig wenschelijk was, vooral voor de bediening. Men noemde de distributie der lokalen *zeer onvolkomen*, daar nl. de *sektie-kamer* en het *lijkenhuis* over de keuken en het magazijn geplaatst waren, en daarvan slechts door een gang gescheiden. Het magazijn, ter bewaring van goederen soms aan bederf onderhevig, ontving *al* zijn licht en lucht uit den gang. Er was aan het geprojekteerde gebouw zeer weinig gelegenheid tot doelmatige uitbreiding. Tegenover deze bezwaren, in het midden gebragt tegen het plan der komm. had men van haar eene bepaalde aanwijzing van gronden mogen vernemen, waarop zij haar ongunstig oordeel over het plan van Regenten grondde. Men vindt die echter nergens in haar rapport. Slechts op twee plaatsen komt zij in deze tot eene bijzonderheid. Zij beweert (bl. 7) dat het verbouwplan de façade van het ziekenhuis tot op 2 el van het tegenwoordig wandelpad zal brengen. Zoo dit inderdaad een hoofdbezwaar is, zij het opgemerkt, dat volgens de teekening de meest vooruitspringende punt nog 7 el van dat pad verwijderd blijft; het middelste gedeelte p. m. 9, de gevel van 10 tot 18 el. Op bl. 9 beweert men, „dat toch van het bestaande ziekenhuis weinig zal behouden blijven;" de teekening leert, dat het ziekenhuis bijna geheel behouden blijft. Alleen het akademisch gedeelte wordt er geheel nieuw aan toegevoegd, en daaruit blijkt tevens, dat regenten wel degelijk de belangen der hoogeschool hebben behartigd, en dat hun plan ook daarom van de zijde van kuratoren wel eenige meerdere welwillendheid had mogen ondervinden. Ziedaar de eenige bezwaren, die door de komm. tegen dat plan van regenten zijn geformuleerd, die haar tot de overtuiging hebben gevoerd, dat die verbouwing nooit tot een doelmatig en naar de eischen der wetenschap zooveel mogelijk ingerigt ziekenhuis zou doen ontstaan. Spr. hebben zij die overtuiging niet gegeven. Uit al het gezegde blijkt veeleer, dat het verbouwingsplan van een uitstekend *bevoegd man* afkomstig is, dat het door hem en de meest daarbij belanghebbende deskundigen als voldoende voor bestaande behoeften beschouwd wordt: dat de geneesheer-direkteur, bij vergelijking met het plan der komm. niet aarzelt ook nu nog te verklaren, dat, zoo als beide plannen daar liggen, hij dat der regenten beter en doelmatiger rekent dan dat der komm. En dat plan is door kuratoren niet eens aan het oordeel der geneesk. fakulteit onderworpen. In het rapp., bl. 10, leest men wel, dat het bepaald door de „medische fakulteit *is afgekeurd*," maar waaruit blijkt het? *Officieus* mogen de heeren *Loncq* en *van Goudoever* zich over het plan van regenten niet ongunstig geuit hebben, *officieel* zijn zij daartoe niet geroepen geworden, maar wel, hebben zij, *behoudens de noodige reserves*, eene zeer algemeene ingenomenheid met het plan der komm. uitgesproken. Spr. moet derhalve verklaren, dat het hoogst ongunstig oordeel van kuratoren, of liever van een dier heeren en van den sekretaris van hun kollegie, en het daarop gevestigde der raadskomm. hem niet genoegzaam afdoende voorkomt en dit te minder, omdat zij 28 Maart 1862 hebben verklaard, dat het koll. van kuratoren niet eens van hèt plan der komm. inzage heeft kunnen nemen, zeker dus ook niet van het daarnevens staande plan: dat het kollegie dus eigenlijk van de zaak geene kennis draagt. Ook over de kosten moet Spr. een enkel woord zeggen. Het plan van verbouw werd geraamd op *f* 135,000. Met een paar daarvoor noodige aankoopen stelt hij het op *f* 150,000. Dit geeft aan rente ad 4½ pct. *f* 6750 en met *f* 5000 's jaars aflossing dus *f* 11750. Dat der komm. wordt berekend op *f* 300,000, maar teregt is reeds door den heer *de Muralt* opgemerkt, dat de waarde van het Lucas Bolwerk, of van eenig ander terrein, daarbij moet gevoegd worden. Men mag daarvoor stellen *f* 25000. Men verkrijgt alzoo hier aan rente ad 4½ pCt. *f* 14625, en aan aflossing, die zal zij over hetzelfde aantal jaren plaats hebben, eigenlijk meer dan tweemaal zoo hoog moest gesteld worden dan de vorige, maar op *f* 10,000 gebragt wordt, *f* 24,625. Dit is een elk jaar *verminderend cijfer*, maar dat toch in den aanvang in zijn *geheel* drukt. Er is verder reeds op gewezen, dat er in de uitgaven voor het nieuwe ziekenhuis niets schijnt berekend voor fournituren, ameublement, enz. Dit is eene hoogst belangrijke uitgave. Men denke slechts, dat elke krib met toebehooren, minstens op *f* 50 te staan komt. 200 nieuwe kribben is alzoo reeds eene uitgave van *f* 10,000. Bij het plan der regenten moet hieraan zeker wat worden besteed, maar het blijft gedeeltelijk het oude gebouw, men kan daarin ook wel de *oude zaken* gebruiken. Bij een geheel *nieuw gebouw* zal dit geheel anders zijn. Het inwendige zal daar in nieuwheid, netheid en doelmatigheid niet kunnen achterstaan bij al het overige. Het zal hier, niet slechts door de meerdere ruimte, maar ook door den aard der zaak, *veel kostbaarder* zijn. Spr. gelooft, zonder eenige overdrijving, hiervoor nog wel *f* 15 à 20,000 te mogen stellen, terwijl men het in het oude mogelijk met *f* 5 à 6000 ver zou brengen. Spr. meent verder, dat *de verpleegkosten grooter* worden naarmate het gesticht uitgebreider is en een meer grootsch karakter heeft. Het *dienend* personeel vergroot. Nu zijn er 22 inwonende personen, en men geeft aan traktementen *f* 6000 uit, deze cijfers zullen bij verbouwing wel eenigzins, maar niet aanzienlijk vermeerderen. In Rotterdam telt men 54 inwonende personen, waaraan *f* 22000 wordt uitgekeerd. Zal het nieuwe Gesticht, dat meer bedden telt dan het Rott., daar zoover beneden blijven? De verpleegkosten zijn thans 85 cents daags, maar moeten in een grooter gesticht *hooger* zijn. De hooge verpleegdag in Rotterdam *f* 1,00 à *f* 1,50 is niet alleen te wijten aan *weelde*, *onzuinigheid* of *minder goede administatie*, ook aan den grooteren omvang. De geheele som voor jaarlijksche verpleegkosten te verstrekken en alzoo die van den verpleegdag hangt natuurlijk af van het getal patienten. Het is echter zeker, dat naarmate er meer ruimte en betere gelegenheid is, om zieken op te nemen, er meer patienten zullen komen. Men heeft intusschen onbillijk en onjuist gehandeld, door op eens, voor elk der plannen, het aan- het getal verpleegdagen te berekenen naar het aantal bedden, dat in elk gesticht zou worden beschikbaar gesteld. Zoo bezwaart men ten onregte het grootste gesticht. De gestichten zullen niet op eens gevuld zijn en in deze het *maximum* bereiken. Men neme daarom voor beide plannen, dat van regenten en der komm., eens aan, dat de eerste jaren het getal verpleegdagen hetzelfde en wel 50,000 zal bedragen. Dit cijfer kan men gerust aannemen, dat eer *te laag* dan *te hoog* gesteld is. Men verkrijgt dan voor de totale uitgaaf, die, volgens de beide plannen, de eerste jaren althans, uit stadskas zal moeten plaats hebben, de navolgende cijfers: Bij het plan der verbouwing 50,000 verpleegdagen ad 85 cent *f* 42,500 waarbij de rente en aflossing ad *f* 11,750 of te zamen *f* 54,250. Bij het plan der komm. komen de verpleegkosten mede ad *f* 42,500 waarbij echter nu rente en aflossing *f* 24,625 komt, en dus *f* 67,125 noodig is. Die kosten worden in beide gevallen gedekt door de zuivere opbrengsten van de fondsen van Leeuwenburg ad *f* 12,500, van Kathrijne ad *f* 6000, uit de toelage van de Hoogeschool ad *f* 5,600, uit restitutien van elders verpleegden ad *f* 12,934, te zamen eene som van *f* 37,000. Er zoude derhalve, met inbegrip van de thans reeds aan het ziekenhuis toegekende uitkeering van *f* 10,000, bij het verbouwingsplan eene jaarlijksche opoffering van *f* 17,260, bij dat der komm. van *f* 30,125 uit stadskas noodig zijn. Spr. meent derhalve, dat het laatste plan eene meerdere opoffering van ongeveer *f* 12000 's jaars zal eisschen. Hij erkent echter, dat ook deze berekening slechts zeer *globaal en benaderend* is: dat ook daartegen vele bedenkingen kunnen gemaakt worden. Spr. doet opmerken, dat hij bij zijne berekeningen, de door *kuratoren* te verleenen subsidie voor de verbouwing van *f* 40 à *f* 50,000 geheel ter zijde heeft gelaten. Hij deed het met opzzt. Bij nader nadenken toch is het hem meer en meer wenschelijk voorgekomen, dat de stad in deze geheel met eigen middelen handele. Zij behoort voor eigene middelen te doen, wat zij nuttig en noodig oordeelt. Het is niet grootmoedig en weinig bestaanbaar te achten met de waardigheid der stedelijke regering, voor zulk een doel gelden [illegible] te vragen, of althans te willen nemen, die in het verloopen jaren, maar nog niet eens uitdrukkelijk voor dit doel, aan anderen gegeven werden. Spr. beveelt deze zienswijze zeer aan de overweging zijner medeleden aan. Hij moet ook nog ten volle instemmen met een door den heer *de Marult* reeds gemaakte bedenking; de wenschelijkheid namelijk, om eerst met regenten eene bepaalde schikking te treffen nopens het toekomstig beheer van het ziekenhuis. Dit moet geheel aan de stad komen, als van eene openbare gemeente-instelling. Tot welke slotsom [illegible] Spr. na al het gezegde, voor welks uitgebreidheid hij de toegeeflijkheid der verg. inroept, nu komen [illegible] Welligt ware het 't best, de zaak nogmaals in handen eener komm. te stellen, en dan wel eener geheel nieuwe komm. Het behoort toch tot de [illegible] vergeeflijke menschelijke zwakheden, dat men, onbewust, zekere voorliefde voor eigene denkbeelden en werk heeft. Sprs. rede en verdediging van het verbouwingsplan zal er welligt de kenmerken van dragen. Mag hij diezelfde zwakheid dan ook niet bij de leden der komm. veronderstellen? Hierom en hierom ook alléén, kon een onderzoek door geheel nieuwe personen zijne onmiskenbare [illegible] hebben. Hij wil hiertoe echter geen voorstel doen, en zich een bepaald besluit in deze liever voorbehouden, tot hij door verdere diskussiën nog [illegible] mag zijn ingelicht.

Den *Voorz.* komt het voor, dat men de geschiedenis der zaak goed voor oogen moet houden, en deelt dan de zienswijze, dat in de eerste plaats [illegible] raad moet vragen of het bestaande ziekenhuis [illegible] verbeterd worden. Spr. heeft dat echter nooit [illegible] lust en ambitie hooren ontwikkelen. Alle deskundigen waren het eens, dat het niet deugde, en [illegible] een hoogleeraar zich al eens uitliet ten gunste [illegible] partiële verbouwing, dan was het uit vrees, dat [illegible] toch niet tot eene geheele verbouwing zou over[illegible] Spr. heeft voor zich eene rede, uitgesproken [illegible] den hoogleeraar *Suerman* in 1848, waarin hij [illegible] klaart, dat het bestaande ongeschikt en een [illegible] beeld is, hoe een ziekenhuis niet wezen moet. Hij [illegible] verder te kennen, wat hij door een doelmatig ziekenhuis verstaat, hoedanig hij zegt dat er geen [illegible] hier te lande, uitgezonderd te Rotterdam. In [illegible] ziekenhuis alhier, zeide de hoogleeraar verder, [illegible] 100 bedden, er behoorden 300, ja, nog meer [illegible] zijn. „Wanneer een door mij meermalen ter [illegible] gebragt ontwerp kon worden verwezenlijkt, zou [illegible] worden een toevlugtsoord voor de gansche provincie [illegible] Men ziet, dat hij meende, dat alleen door een [illegible] ziekenhuis aan de behoefte kon voldaan worden [illegible] de komm. voor het groote plan is dit natuurlijk [illegible] eerste punt van overweging geweest. Spr. [illegible] art. 2 van haar rapport. Bij alle deskundigen [illegible]

die een oordeel over de zaak hebben uitgebragt, heeft op den voorgrond gestaan, dat het bestaande niet te verbeteren is: Dat vindt dan ook geen bijval bij kuratoren, die naar aanleiding van de opinie van deskunnigen hetzelfde meenen. De heer *Boer* stelt op den voorgrond, dat het nu voorgestelde plan afkomstig is van kuratoren, maar dezen hebben geen plan voorgesteld, maar eene komm. benoemd om met de raadskomm. in overleg te treden, en daaruit is het aangeboden plan voortgekomen. Kuratoren wenschen een verbeterd ziekenhuis. In het denkbeeld dat dit tot stand zou komen, hebben zij *f* 50,000 beschikbaar gehouden, die zij met genoegen voor een geschikt plan zullen geven, maar niet voor een altijd zoo veroordeeld ziekenhuis, dat reeds bij de oprigting niet deugde.

De heer *Visscher* gelooft niet, dat zijne laatste rede goed begrepen is, anders was men overtuigd geworden, dat Spr. niet zijn gevoelen uitsprak, maar wel dat van de voornaamste autoriteiten in Engeland en Frankrijk. Op deze hevige diskussiën wil hij niet terug komen, deze zijn trouwens te vinden in de eerste twintig nommers van dit jaar van den *Medical Times* en de *Gazette Medicale*; alleen wenscht hij aan te halen de woorden van den hoofd-redakteur van dat laatste tijdschrift, *Jules Guérin*, waar hij zegt: »La concluscion de ce qui précède est toujours la même: de petits hôpitaux d'abord, des sales peu nombreuses et bien carées; finalement exclure des hôpitaux, c'est à dire de toute réunion de malades, les maladies infectieuses et contagieuses, la fièvre typhoïde, toutes les fièvres éruptives, qu'on réunit aujourdhui pêle mêle, ne plus exposer ceux qui viennent pour guérir d'une affection qu'ils ont, à contracter une maladie qu'ils n'ont pas; ne pas favoriser le développement des maladies infectieuses; en un mot, généraliser ce qu'on a déjà proposé de faire et ce qu'on a déjà fait temporairement pour les maternités; supprimer les hôpitaux en tant que reunissant des maladies enfectieuses et contagieuses: l'une est la conséquence de l'autre." Voor zooverre het hier betreft het oprigten van kleine hospitalen, kan Spr. zich wel met het hierboven vermelde gevoelen vereenigen en niet minder met het eigenaardige bezwaar aan alle hospitalen verbonden, dat daarin de eene zieke den andere zoo dikwijls aansteekt; de ondervinding heeft hem dit ruimschoots geleerd en deze ondervinding kan alleen hij hebben, welke lang aan hospitalen verbonden is geweest. — Inkonsekwent vermeent Spr. ook niet in zijne redenen geweest te zijn; nimmer heeft hij zich tegen het daarstellen van een hospitaal verklaard, nimmer tegen het zoo hoogst en dringend noodzakelijke verbeteren van het tegenwoordig bestaande; hij kon zulks ook niet doen, omdat hij wist dat van de + — 800 jaarlijks verpleegd wordende personen, in het tegenwoordige ziekenhuis + — 300 vreemdelingen, of hier niet armlastigen (dus meer dan ⅓) zijn; en wat zoude men met deze aanvangen, indien er geen ziekenhuis bestond? — Alleen is hij tegen de groote uitgaven (verbonden aan alle drie der voorgestelde plannen) omdat deze meerendeels strekken ten bate en nutte van deze akademie; spreekt echter de raad uit, dat dit met zijn mandaat niet strijdt, welnu, hij is ook bereid, aan het grootste plan zijne stem te hechten.

De heer *de Jong* geeft den Voorzitter toe dat sedert lang de opinie gevestigd is, dat het tegenwoordig ziekenhuis voor geene verbouwing vatbaar is, maar moet aanmerken, dat bij het door regenten ingeleverd plan niet slechts eene verbouwing maar eene aanzienlijke vergrooting wordt voorgesteld. — Sedert de hoogleeraar *Suerman* de door den Voorzitter aangehaalde woorden in 1848 uitsprak, is de toestand aanmerkelijk veranderd. In de laatste tien jaren zijn door het kollegie van regenten perceelen grenzende aan het ziekenhuis aangekocht voor een bedrag van meer dan *f* 25,000. Die gebouwen kunnen allen gebezigd worden tot vergrooting, en daarbij heeft men het oog op een gedeelte van het plantsoen; daar ter plaatse zou een geheel nieuw gebouw worden opgerigt. Als men het plan inziet, wordt daarbij voorgesteld om het tegenwoordig nosocomium naar den grond te werpen, en hetzelve in het nieuwe gebouw over te brengen. — Men stelt als het ware voor, om een geheel nieuw ziekenhuis te bouwen, maar wil van het tegenwoordige behouden, voor zoo verre hetzelve tot ziekenverpleging en services kon worden benuttigd. Dit is een geheel ander denkbeeld, dan waarop de hoogleeraar wees, en de Voorzitter heden nog wijst, als zij slechts van eene verbetering of verbouwing spreken. Spr. wil niet beslissen wat aan den raad thans te doen staat. Het denkbeeld om de zaak weder op nieuw aan de komm. te verzenden, lacht hem niet toe. Hij vreest dat door dit gedurig uitstellen de zaak weder op de lange baan zal geschoven worden en ziet daaraan geen einde. Moeijelijkheden tusschen het stedelijk bestuur en het kollegie van regenten kan Spr. niet voorzien; beide hebben slechts een doel; de stad onzer inwoning is door de bestaande fondsen in eene zeer voordeelige stelling, die fondsen behooren tot ziekteverpleging te worden aangewend, daaromtrent zal men zich verstaan, en is het naar Spr.'s oordeel niet noodig de zaak om die reden uit te stellen.

De *Voorz.* zegt dat regenten omliggende gebouwen hebben aangekocht, omdat zij meenden dat die huizen tot verbetering zouden kunnen dienen, maar deskundigen en kuratoren hebben dat steeds betreurd, omdat de oprigting van een geheel nieuw ziekenhuis daardoor meer op den achtergrond geraakte.

De heer *Sanders* wil gaarne meêwerken tot de oprigting van een goed ziekenhuis. Op welke wijze dat zal geschieden, daaromtrent kan nog geen keus gedaan worden. Er bestaat een mooi plan, dat te duur is, een goedkooper maar waarvan de financieele berekening de zwakke zijde is, en een verbouwplan zonder berekening. Wanneer het geldelijk bezwaar niet overwegend mogt blijken te zijn, zal Spr. meer zijn voor het denkbeeld der komm. dan de heer *Boer*. Hij zal nu niet in financiele berekeningen treden, want de gegevene zijn niet voldoende. Spr. gelooft intusschen niet dat het verschil tusschen beide plannen zoo groot is als de heer *Boer* aangeeft. Dat lid gaat uit van het idee dat tegen elkaar overstaan eene zeer eenvoudige verbouwing en een zeer prachtige nieuwe aanbouw, maar Spr. meent dat de komm. een even eenvoudig nieuw gebouw wil als het verbeterde oude zou zijn in het plan van regenten, Tegen de verbouwing weegt bij Spr. ook zeer zwaar, dat zoodoende het ziekenhuis zal blijven waar het staat, terwijl bij veel liever het ziekenhuis buiten de stad geplaatst zag. De plaatsing van het nieuwe op het Lukas bolwerk zou voor hem eene reden zijn om er tegen te zijn. De verpleegkosten kan men niet zeggen dat bij verbouwing *per se* zooveel meer zullen zijn dan bij oprigting van een nieuw gebouw; de raad zal dat voor een groot deel in zijne magt hebben. Bij het grootere plan zou de amortisatie veel grooter zijn, maar Spr. meent, dat die buiten de kostenrekening moet blijven. Besteedt men *f* 100,000 dan bezwaart men de stad *voor altijd* met de rente van *f* 100,000; de amortisatie verandert eenvoudig die rentebetaling aan een derde in een rentebetaling der stad aan zich zelve, of, om juister te spreken, in eene winstderving. De slijtaadjes, vermindering in waarde van het gebouw volgens het duurdere plan, zal daarentegen zeker niet dubbel zoo groot zijn als die van 't andere plan, en is bovendien ten deele reeds in de z. g. kosten van den verpleegdag begrepen. Spr. herhaalt dat hij eene bepaalde aanwijzing van plaats bij het plan der komm. onmisbaar acht; zonder dat kan men geen bepaald plan maken geschikt om door den raad beoordeeld te worden. Spr. deelt niet de zienswijze van den heer *de Jong* dat de regeling van het beheer zich later wel van zelve vinden zal. Veel meer dan de helft der onkosten zullen jaarlijks voor rekening der stad komen en dan acht Spr. het veel eigenaardiger dat de inrigting eene stedelijke zij en regenten jaarlijks een subsidie uitkeeren. Zoodanige inrigting van 't beheer zou echter eene wijziging zijn van hetgeen thans bestaat, en dan is 't zeker veel beter dat men zich te voren daarover met regenten versta, dan dat men misschien later, als 't nieuwe gebouw er eens staat, in moeijelijkheden kome. Om die reden deelt Spr. het gevoelen van den heer *de Muralt*, dat de zaak van 't beheer te voren moet geregeld worden. De heer *Pabst* heeft gezegd, dat de zaak geregeld is door een koninkl. besluit, maar dat komt Spr. van geen overwegend belang voor, want is het wenschelijk, dan kan men de wijziging daarvan aanvragen. Spr. zou gaarne een nieuw rapport zien, en daaruit vernemen, hoe men de jaarlijksche kosten zal vinden, want men moet weten of die te dragen zijn, en thans stuit Spr. op de woorden in het begin van het tegenwoordig rapport, waarop mede door den heer *Boer* is gewezen. Gaat Spr. den loop der gemeentelijke financiën na, dan ziet hij dat de belastingen, tengevolge der toenemende welvaart, in de laatste jaren gemiddeld ieder jaar ongeveer tien duizend gulden 's jaars meer opbrengen dan 't vorige. Spr. geeft deze beschouwing voor hetgeen zij waard is; hij leidt er alleen uit af, dat men eene zaak niet reeds aanstonds behoeft te verwerpen, omdat zij eene aanzienlijke verhooging van uitgaven medebrengt. Eer de raad echter tot zoodanige zaak overgaat, zou nader moeten onderzocht worden, of er voldoende grond bestaaat om te verwachten, dat zoodanige gunstige toestand der financiën zal blijven aanhouden, en aangetoond dat het verschil in uitgaven tusschen het éëne plan en het andere inderdaad een bepaald *maximum* niet zal te boven gaan.

De *Voorz.* zegt dat de raadskomm. dadelijk het grootste plan heeft geëkarteerd als te kostbaar, maar vraagt of het genoeg bekeken is, om daarom niet in aanmerking te komen. Als men het volgde en het ook strekte voor het akademisch onderwijs, zoude men dan geene bijdragen voor oprigting en subsidie van het rijk kunnen verzoeken. Men zou het tevens dienstbaar kunnen maken voor de geheele provincie. In andere provinciën heeft men op provinciale ziekenhuizen aangedrongen. Ging dat plan dus al de financiële krachten der gemeente te boven, dan zou men het toch in overweging kunnen nemen met het denkbeeld om daartoe een rijks- en een provinciaal subsidie aan te vragen. De heer *Boer* sprak van voorliefde voor een plan dat hij voorstaat en dat bijval gevonden heeft bij alle regenten op één na. Spr. hoopt dat die voorliefde het oordeel van regenten in deze verg. niet zal prejudiciëren.

De heer *v. Dielen* heeft met belangstelling de bedenkingen tegen het rapport gehoord; die van den heer *Boer* doen hem denken, dat het van belang is de motie van den heer *de Muralt* aan te nemen. Vele bedenkingen zijn voor wederlegging vatbaar, maar Spr. zal daarvan nu afzien, met het oog op het nader onderzoek. Eene nadere financiële berekening zou misschien het plan der komm. in een gunstiger licht kunnen stellen.

De heer *v. Nooten* meent, dat de zaak meer en meer tot klaarheid is gekomen en de raad zich dadelijk kan verklaren. Het voorstel van den heer *Muralt* zou groot tijdverlies veroorzaken. Het plan tot verbouwing is bij de voordragt van regenten aan den raad in geenen deele voorgesteld. Er schijnt verschil tusschen de regenten zelven, want volgens den heer *Boer* zal het nieuw gedeelte bij de verbouwing alleen het nosocomium, volgens den heer *de Jong* het gansche ziekenhuis omvatten. Bij verbouwing zal men een zeer onregelmatigen vorm krijgen, een vierhoek met een tuin zonder lucht, een vorm in het plan der groote komm. bepaald afgekeurd. Het heeft Spr.'s aandacht getrokken, dat een lid van het kollegie niet met het plan van regenten instemt, en dat is een man, wien het niet in kunde in deze ontbreekt. De heer *Boer* is in eene ontwikkeling van cijfers getreden en het resultaat was, dat het plan van regenten jaarlijks *f* 7250 meer zal kosten dan nu wordt uitgegeven, en het andere ruim *f* 20,000 meer. De cijfers zijn echter op zeer ongunstige wijze gegroepeerd. Het eenige gunstige is, dat de heer *Boer* gelijke kosten van verpleegdagen stelt. Die Spr. stelt echter kosten van aanbouw en renten in een zeer ongunstig licht. Het terrein is door de komm. teregt ter zijde gelaten, omdat men niet kan weten, wat de raad er voor rekenen wil en de verkoop der tegenwoordige gebouwen in kompensatie kan strekken. Er blijft dus over *f* 325,000, maar dan zijn niet afgetrokken de *f* 50,000 van kuratoren, waarvoor Spr. verwijst naar al wat daaromtrent is verhandeld. De heer *Boer* zegt, men moet jaarlijks aflossen *f* 10,000, dan zou in 30 jaren het kapitaal zijn afgelost; Spr. wil aannemen dat men zoo aflost bij inrigtingen die geldelijk voordeel opleveren, maar niet bij inrigtingen als een ziekenhuis. Als men *f* 5000 stelt is dat genoeg. Het eindcijfer door den heer *Boer* verkregen, kan dus met *f* 7 à *f* 8000 worden verminderd, en dan is de jaarlijksche uitgave niet te groot.

Den heer *de Muralt* is door den heer *Pabst* in de vorige vergadering reeds toegegeven, dat een gedeelte der berekeningen van dat lid verkeerd is; daarom gelooft de heer *de Muralt* dat een nader onderzoek van het plan in de cijfers noodig is. Spr. acht het daarom verkieslijk de zaak uit te stellen, want de raad is anders niet op de hoogte om eene beslissing te kunnen nemen. Hij wenscht betere en meer uitvoerige raming. Sedert de vorige verg. is Spr. bekend geworden met de resultaten van 1861; de uitkomst was ongeveer dezelfde; het getal verpleegdagen was 48652, waaronder 10027 voor het nosocomium dus ongeveer ¼. Het doel is, het ziekenhuis zoowel in het belang der algemeene ziekenverzorging als in dat van het onderwijs te verbeteren, en nu wenscht Spr. uitgemaakt te zien, welk deel der uitbreiding en der te maken meerdere kosten speciaal op elk der onderdeelen nl. van de algemeene ziekenverzorging en van het akademisch onderwijs zal worden gebragt. Het getal personen in het ziekenhuis verpleegd voor rekening van partikulieren is belangrijk toegenomen; Spr. schrijft dat toe aan de ingevoerde verbeteringen. In 1860, bedroeg het 1360, en in 1861 2057. Het is dus wel te voorzien, dat bij oprigting van een nieuw ziekenhuis die inkomsten zullen toenemen; de verpleegden van de armbesturen zullen nagenoeg in gelijken getale blijven, want al had men een ziekenhuis dubbel zoo groot gehad dan zou het getal der verpleegden van de armbesturen in 1861 wel hetzelfde hebben bedragen, maar de verpleegden in het akademisch gedeelte zullen zeer moeten toenemen, men zal b. v. van 10,000 op 20,000 verpleegdagen komen, maar daarvoor wordt niets betaald. De verpleging dus die niet vergoed wordt, zal verdubbelen of verdriedubbelen, of wel zullen kuratoren hunne bijdrage thans *f* 5600 groot dan ook verdubbelen of verdriedubbelen? Dat ziet Spr. niet in, hij weet niet waar van daan die gelden zouden moeten komen, en dan komt hij op het denkbeeld terug dat het niet noodig is om, wanneer het getal der armverpleegden voortaan toch ongeveer evengroot zal blijven als thans, en alleen de verpleegden in het nosokomium welligt in getal zullen verdubbelen, een ziekenhuis met 290 bedden op te rigten terwijl men er nu een met 160 heeft, en geeft hij nogmaals in overweging, of een ziekenhuis met 200 bedden niet genoeg is, terwijl men daarvoor zoodanige plaats zou kunnen kiezen, dat het gebouw later voor uitbreiding vatbaar is. Dan zal men welligt nog hetzelfde cijfer krijgen als nu voor een ziekenhuis van 290 bedden door de kommissie voorgesteld en zal Spr. er voor stemmen.

De *Voorz.* zegt dat het onderscheid tusschen zieken die op kosten der armbesturen en die welke voor de akademie behandeld worden eigenlijk niet bestaat, want als de laatsten niet voor de akademie

verpleegd wierden, zouden zij toch voor rekening der armbesturen komen.

De heer *Boer* meende juist met onpartijdigheid zijne cijfers gesteld te hebben, maar doet opmerken, dat het dikwijls moeijelijk is, dergelijke cijfers juist te volgen, hetgeen blijkt uit hetgeen de heer *v. Nooten* zegt, nl. dat Spr. *f* 25,000 voor ameublement, enz. onder de kosten van het plan der komm. berekend heeft. Juist het omgekeerde is waar; hij heeft er dat cijfer geheel buiten gelaten en slechts op de waarschijnlijkheid eener dergelijke uitgave gewezen. De *f* 50,000 van kuratoren heeft Spr. bij geen van beide plannen opgenomen, omdat hij die, zonder deze subsidiën zoude willen uitvoeren. Ten andere, omdat zelfs bij het plan der komm. nog zeer geringe zekerheid voor die toelage schijnt te bestaan. Bij missive van 28 Maart 1862 schreven gekommitteerden van kuratoren toch aan de raadskomm. »dat zij niet in de gelegenheid waren geweest de schetsteekening van het geprojekteerde ziekenhuis aan de beoordeeling van kuratoren te onderwerpen en dat zij dus ook niet in staat waren *haar de goedkeuring van kuratoren daarop te doen toekomen: de voorloopige goedkeuring* in de verg. uwer komm. uitgedrukt *moest dus geheel afhankelijk worden beschouwd* van de definitive van het kollegie (dat NB. van het plan nog geenerlei kennis droeg); maar, dat de gekommitteerden zich vleiden. dat ook kuratoren daaraan hunne goedkeuring wel zouden hechten, *wanneer aan de wijzigingen* (welke?) *door de geneesk. fakulteit verlangd, werd toegegeven.*" Voorwaardelijk en onzeker mag toch dergelijke toezegging wel heeten! Spr. zal zich, na al het gehoorde, vereenigen met het voorstel van den heer *de Muralt* en geenszins staan op zijn denkbeeld, om eene andere komm. met een nieuw onderzoek te belasten, dewijl hij vertrouwt, dat de komm., die zich tot hiertoe met zooveel ijver van hare taak gekweten heeft, zich niet door voorliefde voor haar eerst voorgedragen plan zal laten weêrhouden, om de gewigtige zaak nogmaals met volkomen onpartijdigheid in advies te nemen.

De motie van den heer *de Muralt* wordt aangenomen met 22 stemmen tegen die der HH. *Ram* en *v. Nooten*.

De *Voorz.* benoemt alsnu ter aanvulling der komm. den heer *Sanders*.

De verg. gaat daarna uiteen.

Zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

In de zitting van Woensdag 24 Dec. zijn voortgezet de algemeene beraadslagingen over de Staatsbegrooting van 1863.

De heer *Blankenheijm* bestrijdt de financiële plannen der Regering, op grond dat nieuwe belastingen in geruimen tijd niet zooveel kunnen opbrengen als de bestaande, dat direkte belastingen steeds tot misrekening aanleiding geven en dat eene inkomstenbelasting anti-nationaal is, zooals gebleken is in 1844. Ten aanzien der koloniale rigting van het kabinet, waarin Spr. ziet bederf der financiën des lands, slooping van het kultuurstelsel en verlies van de voordeelen daarvan voor Nederland, is Spr. niet gerustgesteld door de rede van 8 Dec. van den min. v. fin. noch door de meening, dat de min. v. binnenl. zaken zijn ambtgenoot wel zal weten te bedwingen.

De *Min. v. Financiën* beantwoordt de financiële bedenkingen; die, rakende het koloniaal gebied, zal hij bij het 9. Hoofdstuk wederleggen. Vooreerst komt de Min. op tegen de bewering dat de Regering bij de beantwoording van het jongste verslag de aan de Kamer verschuldigde achting zou hebben uit het oog verloren. Daarna bestrijdt de Min. de meening dat hij Min., bij zijne rede van 8 Dec. zijne tot hiertoe gehuldigde beginselen zou hebben over boord geworpen. De Min. heeft toen zijn steeds verkondigd stelsel volgehouden: behoud van het kultuurstelsel, totdat de tijd zal zijn gekomen voor de toepassing van al. 6 van art. 56 van het Regerings-reglement; maar tevens wil de Regering de partikuliere ondernemingen aanmoedigen. Overgaande tot het financiële stelsel, herinnert Min. hoe sedert lang op hervorming van het belastingstelsel is aangedrongen. De tegenwoordige Regering wil aan dien wensch te gemoet komen, maar de Min. waarschuwt er tegen, de plannen tot hervorming te beoordeelen zonder dat ze volledig bekend zijn. De Min. is daarbij uitgegaan van het denkbeeld om in de eerste plaats af te schaffen belastingen die de nijverheid drukken, maar de rigting van den Min. leidt niet tot de vervanging van alle akzijnsen door dir. belastingen. Voorts bestrijdt de Min. de meening, dat een inkomsten-belasting zou zijn anti-nationaal; het voorbeeld van 1844 is ten onregte aangehaald, want toen gold het eene belasting op de bezittingen, terwijl het thans eene verhooging van belasting geldt, en nu andere belastingen er voor zullen worden afgeschaft. — Daarna verdedigt de Min. het eindcijfer der begrooting, en geeft ten slotte te kennen dat hij Min. afziet van de poging om eenig lid tot eene andere overtuiging te brengen, ten aanzien der onafhankelijkheid van de koloniale baten, nadat de bedoeling daaromtrent reeds zoo herhaaldelijk is uitgesproken.

De heer *v. Andringa de Kempenaer* geeft als zijne meening, dat in Nederland iedereen liberaal is, maar Spr. verzet zich tegen het ultra-liberalisme der regering. Vijandschap tegen dit kabinet bestaat niet, de tegenstand is slechts tegen enkele ministers gerigt. Wat het kultuurstelsel betreft gelooft Spr. niet, dat de denkbeelden in de rede van 8 Dec. van den Min. v. financiën ontwikkeld tegenspraak bij de kamer zullen vinden, maar de handelingen der regering stemmen niet met die denkbeelden overeen.

De heer *Hartsen* doet uitkomen, dat ieder gemeend heeft dat de rede van 8 Dec. was uitgesproken uit naam van het ministerie, terwijl nu blijkt dat ze was een persoonlijk gevoelen. Daarna toont spr. aan, hoe die reeds in sommige handelingen van den minister met elkander in strijd zijn, en vraagt ten slotte of het afleggen van verklaringen ter elfder ure, om sedert jaren verkondigde beginselen te niet te doen.

De heer *Michiels van Kessenich* meent, dat als de minister zijn stelsel van belastingen in algemeene trekken bloot legt, de vertegenwoordiging ook in algemeene trekken haar oordeel over dat stelsel mag doen kennen. Daarna bestrijdt spr. de inkomsten-belasting.

De heer *v. Nispen v. Pannerden* zette uiteen onder welke voorwaarden hij wilde geacht worden liberaal te zijn en onder welke niet. Daarna deed spr. uitkomen, dat er onzekerheid bestond omtrent de homogeneïteit van dit kabinet.

De heer *v. d. Heim v. Duyvendijke* komt op tegen de bewering van vijandig jegens het ministerie gestemd te zijn. Daarna treedt spr. in beschouwingen van eenige onderdeelen van het belasting-stelsel en betoogt voorts dat een vertegenwoordiger het regt moet bezitten om aanmerkingen te maken op de daden der regering, daar men anders de vertegenwoordiging wel sluiten kan. Voorts doet Spr. uitkomen, dat hij nimmer een voorstander van eene inkomsten-belasting is geweest en ook de patentbelasting niet in bescherming wil nemen, maar daarvoor gaarne een ekwivalent zou in de plaats zien treden.

De heer *v. d. Lek de Clercq* antwoordt aan den minister van financiën, dat de Eerste Kamer niet op eene algemeene herziening, maar op eene partiële herziening heeft aangedrongen, en bestrijdt verder nogmaals de belasting op de inkomsten.

De heer *Fransen v. d. Putte* komt nader op de meening terug, dat men bij de begrooting ook had moeten brengen de raming van uitgaven voor plannen, welke in het loopende jaar zullen moeten worden uitgevoerd. In de tweede plaats doet Spr. opmerken hoe arbitrair de toepassing van de inkomstenbelasting moet zijn.

De heer *Cremers* betreurt het dat de toon, waarop de regering en vooral de min. v. fin. spreekt, aanleiding geeft tot eene ongeschikte onstuimigheid in de debatten. Daarna doet Spr. uitkomen, 1. dat de Eerste Kamer nimmer heeft aangedrongen op eene algeheele herziening van het belastingstelsel; 2. dat het groote bezwaar van Spr. tegen de inkomstenbelasting daarin bestaat dat zij zou indruischen tegen onze nationaliteit en 3. dat het stelsel der regering, die telkens op de wisselvalligheid der koloniale baten wijst, juist strekt om die baten nog onzekerder te maken.

De *Min. van Fin.* beantwoordt de eerste opmerking van den vorigen Spr. en zegt dat de regering tegen harde verwijten, als bv. dat van beginselloosheid, met klem moet opkomen, wil zij hare eigen waardigheid niet uit het oog verliezen. — Daarna verklaart de min. dat in zijne rede van 8 Dec. ten aanzien der koloniale politiek de denkbeelden van het geheele goevernement zijn uitgedrukt.

De heer *Hartsen* houdt staande dat de meer gemeende rede van 8 Dec. in strijd is met vroeger door het kabinet verkondigde beginselen.

De *Min. van Binnenl. zaken* verdedigde het kabinet tegen de bewering, dat de uitvoering van de grondwet niet zou geschieden in nationalen geest. De uitgesproken beschuldiging verzwakking van het koninklijk gezag noemt de min. grondeloos. Sommige leden hebben hunne stem gemotiveerd op grond van wetten, die nog niet aan de Kamer zijn aangeboden. Men zou daarmede veroordeelen zonder gehoord te hebben.

De algemeene beraadslagingen worden hierop gesloten en Hoofdst. I en II zonder diskussie met algemeene (35) stemmen *aangenomen*.

Bij Hoofdst. III ontwikkelde de heer *Boreel v. Hoogelanden* zijne bezwaren tegen het beleid van den Min. v. buitenl. zaken, daarbij wijzende op de behandeling der Maas-kwestie, op het Japansche gezantschap, de onderhandelingen met Frankrijk en de opheffing der missie te Stockholm.

De heer *v. d. Heim v. Duyvendijke* moet, behalve de redenen, welke hem nopen het kabinet te bestrijden, zich verklaren tegen dit Hoofdst. in het bijzonder, omdat Spr. den Min. geen genoegzaam staatsbeleid kan toekennen, waartoe Spr. grond vindt in de Maas-kwestie en in de regeling der diplomatie, vooral met het oog op de opheffing der missiën in Zweden en Noorwegen en in Portugal.

Daarop werd door den *Voorzitter* voorgesteld de zitting te verdagen tot aanstaanden Zaturdag. — De heer *Cremers* stelt voor eene avondzitting te houden. — De heer *v. Nispen* doet het voorstel de diskussiën Vrijdag te hervatten. Dit voorstel wordt ondersteund door de heeren *de Kempenaer* en *v. d. Heim*.

Het voorstel van den voorzitter wordt *verworpen* met 29 tegen 6 stemmen, dat van den heer *Cremers* met 20 tegen 15 stemmen en dat van den heer *v. Nispen aangenomen* zonder hoofdelijke stemming.

In de ochtendzitting van Vrijdag 26 Dec. zijn voortgezet de beraadslagingen over Hoofdstuk III *(buitenl. zaken)* der staatsbegrooting voor 1863.

De heer *Schimmelpenninck v. d. Oye* verdedigt de houding der regering in de Maas-kwestie. De zaak van het handelstraktaat met Frankrijk behoort eigenlijk bij den min. v. financiën te huis. De houding tegenover het Japansch gezantschap in de Keur-Hessische kwestie vinden bij Spr. geen afkeuring. Spr. is tegen de opheffing der missiën te Lissabon en te Stokholm. De toezegging nopens laatstgenoemde heeft hem intusschen eenigzins bevredigd.

De heer *v. Nispen v. Pannerden* heeft bezwaar in de reorganisatie der diplomatie. Ook Spr. verzet zich tegen de opheffing der missiën te Lissabon en te Stockholm. In de Keur-Hessische kwestie keurt hij de leiding der reg. niet goed. Haar gedrag ten aanzien voor het traktaat met België acht Spr. in strijd met het volkenregt en met de grondwet; ook is Spr. zeer tegen de regeling der bezoldiging aan de gezanten. De heer *Cremers* meent, dat men den pas opgetreden min. niet de schuld er van geven kon, dat zoo vele zaken aanhangig zijn. In de Maas-kwestie acht Spr. de eischen te hooggespannen. Wat betreft de missie te Stockholm, dat de koning het voorstel geteekend heeft, acht Spr. een bewijs dat de koning er zich mede vereenigd heeft.

De heer *Sassen* erkent dat onze diplomatie zich in den laatsten tijd niet gunstig onderscheiden heeft, maar maakt daarvan den Min. geen verwijt, en verheugt zich daarom in de voorgestelde regeling. Het traktaat met België kon de Min., volgens Spr., als eerlijk staatsman niet verdedigen en overigens had de regering niet anders kunnen handelen dan nu geschied is. Dat sommigen de keuze van den Min. minder achten, is geene reden tot wantrouwen. De tijdelijke verplaatsing der missie te Stockholm betreurt Spr.; die te Lissabon wilde men reeds in 1856 opheffen; het behoud van die te Rome acht hij noodzakelijk tot dat eene verzoening tusschen Italië en Rome zal zijn tot stand gekomen.

De heer *v. Rhemen v. Rhemenshuizen* beschouwt de opheffing der missie te Stokholm als uitsluitend eene daad van een verantwoordelijk minister. Spr. vergt van dezen pas opgetreden minister nog niet de regeling der Maas- en handelsverdragkwestie.

De heer *Fransen v. d. Putte* kon zich niet vereenigen met de opheffing der missiën in Zweden en Spanje.

De heer *Huydecoper v. Maarsseveen* heeft bedenkingen tegen het regeringsbeleid van dezen Minister. In de Keur-Hessische zaak had Nederland zich buiten stemming kunnen houden. De verhooging der traktementen van de diplomatie acht Spr. niet stelselmatig toegepast. De opheffing der missie in Portugal noemt Spr. onstaatkundig en in strijd met het belang en de eer van Nederland.

De heer *Taets v. Amerongen tot Natewisch* zal tegen de begrooting stemmen wegens de opheffing der missie in Zweden en Noorwegen.

De *Min. v. Buitenl. zaken* acht de houding der regering in zake het traktaat met België niet in strijd met de grondwet. Den Min. is niet gebleken dat door die handeling wantrouwen bij België of andere Mogendheden zou zijn opgewekt. Er worden nieuwe onderhandelingen gevoerd. Voor het handelsverdrag vereischte de toelichting van eenige moeijelijke akzijns-kwestiën, dat twee deskundigen zich naar Parijs begaven. Het gedrag der reg. tegenover de Japansche gezanten verdedigt de min. op de tegen de Tweede Kamer ontwikkelde gronden. De Min. betwist dat de Bond, op grond van het door Nederland in de kerkkwestie uitgebragte votum, zich zou kunnen mengen in de aangelegenheden van Limburg. Omtrent den Scheldetol is van onderhandelingen met andere mogendheden dan België officiëel nog geen sprake. De min. betoogt het weinige nut van de instandhouding der missie in Zweden en gaf te kennen dat geen Nederl. min. eene begrooting zou indienen zonder dat op zoo teeder een punt door den koning goedkeuring is verleend. Zoodra de tegenwoordigheid van den gezant te Koppenhagen niet meer volstrekt noodzakelijk wezen zal, zal hij naar het hof van Zweden worden overgeplaatst.

De heer *v. Niepen v. Pannerden* blijft het behoud der missie van Zweden, ook uit een handelsoogpunt verdedigen. Spr. protesteert voorts er tegen dat de persoon des konings in de diskussie is gemengd. Het grondwettig opperbestuur des konings in buitenl. zaken is gedekt door een verantwoordelijk minister, geen minister mag den koning hier oproepen ter verdediging zijner handelingen. De beraadslagingen worden verdaagd tot heden avond.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.